

GJYKATA E QARKUT NË MITROVICË
P. nr. 45/2010
13 tetor 2011

NË EMËR TË POPULLIT

GJYKATA E QARKUT NË MITROVICË, me Trupin gjykues të përbërë nga Gjykatësi i EULEX-it Jonathan Welford-Carroll si Kryetar i Trupit gjykues, dhe Kryetari Xhevdet Abazi dhe Gjykatësi i EULEX-it Caroline Charpentier si anëtarë të Trupit gjykues, me pjesëmarrje të Zyrtares Ligjore të EULEX-it Tara Khan si Procesmbajtëse, në çështjen penale kundër:

SALI REXHEPI i akuzuar, sipas aktakuzës së PSRK Indictment PPS no. 117/2010 të ngritur më 29 dhjetor 2010 dhe e konfirmuar më 25 mars 2011 përmes Aktvendimit KA no. 208/2010 dhe bashkuar me lëndën P no. 45/2010 gjatë seancës së shqyrtimit kryesor më 04 maj 2011, me tre pika për **Krime Luftë kundër Popullatës Civile** në kundërshtim me nenet 22 dhe 142 të Kodit Penal të Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë (“KPRSFJ”), po ashtu të paraparë me nenet 23 dhe 120 të Kodit Penal të Kosovës (“KPK”), dhe në kundërshtim me Nenin 3 të Përbashkët të Konventave të Gjenevës dhe nenet 4 dhe 5(1) të Protokolit II Shtesë të Konventave të Gjenevës;

Pas mbajtjes së seancave të shqyrtimit kryesor të hapura për publik në datat si në vijim:

- 14, 16, 21, 23, 24, 28, 31 mars 2011;
- 04, 06, 07 prill 2011;
- 04, 05, 16, 19, 23, 25 maj 2011;
- 02, 08, 09, 10, 20 qershor 2011;
- 12 tetor 2011;

Të gjitha në prani të Prokurorit të PSRK Maurizio Salustro¹, të pandehurit Sali Rexhepi dhe avokatit të tij mbrojtës Qazim Qerimi;

¹ Me përjashtim të ditëve kur ai ka dërguar zëvendës të autorizuar.

Pas pleqërimit dhe votimit, në pajtim me nenin 392 Paragrafi (1) të Kodit të Procedurës Penale të Kosovës (“KPPK”), më 13 tetor 2011 Trupi gjykues ka shpallur publikisht dhe në prani të të gjitha palëve të lartcekura këtë:

AKTGJYKIM

I akuzuari **SALI REXHEPI**, djali i [REDAKTUAR] Rexhepit dhe [REDAKTUAR], i lindur më 12 korrik 1956 në fshatin Rashkoc, Komuna e Gjakovës, aktualisht me vendbanim në Gjakovë, letërnjoftimi me nr. 1009230218;

Shpallet

FAJTOR

Për (Akuza 2) Krime Lufte kundër Popullatës Civile

- sepse më os rreth 03 maj 1999, gjatë kohës së konfliktit të brendshëm të armatosur në Kosovë, i Akuzuari në cilësinë e pjesëtarit të UÇK, në bashkëkryerje me Haki Hajdarin, Shaban Hotin dhe ushtarë të tjerë të paidentifikuar të UÇK-së, kanë torturuar Dëshmitarin N, civil shqiptar i Kosovës i ndaluar në qendrën ndaluese në Cahan duke u munduar të sigurojë informacione dhe pranime nga ai duke e rrahur në mënyrë të përsëritur me shkopa druri.

Në këtë mënyrë, SALI REXHEPI ka kryer dhe mban përgjegjësi penale për veprën penale të Krimeve Penale kundër Popullatës Civile në pajtim me nenet 22 dhe 142 të KP të RSFJ dhe së bashku me Nenin 3 të Përbashkët për Konventat e Gjenevës dhe nenet 4 dhe 5(1) të Protokolit II Shtesë të Konventave të Gjenevës.

I akuzuari SALI REXHEPI

SHPALLET I PAFAJSHËM

Për (Akuza 1) Krime Lufte kundër Popullatës Civile

- sepse nuk është dëshmuar se nga prilli deri në mesi të qershorit 1999, gjatë kohës së konfliktit të brendshëm të armatosur në Kosovë, i Akuzuari në cilësinë e tij si pjesëtar i UÇK-së që ka mbajtur pozitë komanduese në kampin e Cahanit, në bashkë-kryerje me Riza Alijajn, Haki Hajdarin dhe ushtarë të tjerë të paidentifikuar të UÇK-së, ka trajtuar çnjerëzisht (p.sh. kushte të fëlliqura të jetesës, mungesë e sanitarisë, ushqimit dhe ujit adekuat) një numër të padefinuar të të burgosurve civil të ndaluar në qendrën ndaluese në kampin e UÇK-së në Cahan.

Prandaj, në pajtim me nenin 390 Pika (3) e KPPK, i Akuzuari SALI REXHEPI lirohet nga akuza për (Pika 1) Krime Lufte kundër Popullatës Civile.

Për (Akuza 3) Krime Lufte kundër Popullatës Civile

- sepse nuk është dëshmuar se më apo rreth 09 maj 1999, gjatë kohës së konfliktit të brendshëm të armatosur në Kosovë, i akuzuari në cilësinë e tij si pjesëtar i UÇK-së, në bashkë-kryerje me një ushtar tjetër të paidentifikuar të UÇK-së, ka torturuar Dëshmitarin N, civil shqiptar i Kosovës i ndaluar në qendrën e ndalimit në Cahan, duke u munduar të sigurojë informacione dhe pranime nga Dëshmitari N derisa ushtari i paidentifikuar i UÇK-së e ka rrahur atë me shkop druri në duar dhe këmbë.

Prandaj, në pajtim me nenin 390 Pika (3) të KPPK, i Akuzuari SALI REXHEPI lirohet nga akuza për (Pika 3) Krime Lufte kundër Popullatës Civile.

SALI REXHEPI

DËNOHET

- me pesë /5/ vite burgim për (Akuza 2) Krime Lufte kundër Popullatës Civile.

I Akuzuari do të kompensojë shpenzimet e procedurës penale në pajtim me nenin 102 Paragrafi (1) të KPPK me përjashtim të shpenzimeve të përkthimit, në shumë prej 500.00 Euro.

ARSYETIM

I. HISTORIKU PROCEDURAL

1. Më 29 dhjetor 2010, Prokurori i PSRK Maurizio Salustro ka ngritur Aktakuzën PPS nr. 117/2010 kundër Haki Hajdarit dhe Sali Rexhepi duke i akuzuar me Krime Luftë kundër Popullatës Civile për keqtrajtim të civilëve të ndaluar në kampin e ndalimit të udhëhequr nga UÇK-ja në Cahan, Shqipëri në vitin 1999. Më 14 shkurt 2011 është mbajtur seancë dëgjimore për konfirmim të aktakuzës dhe pranueshmëri të provave. Pas kërkesës së Avokatit mbrojtës të të dy të Pandehurve, seanca dëgjimore është shtyrë për 22 mars 2011 në mënyrë që t'i jepet Mbrojtjes kohë e duhur të shqyrtojë materialin e zbuluar që mbështet aktakuzën.
2. Më 16 shkurt 2011, Prokurori ka lëshuar Aktvendim mbi zgjerimin e hetimeve penale në lëndën PPS nr. 117/2010 për të përfshirë Shaban Hotin si i dyshuar shtesë. Më pas, më 25 shkurt 2011, Prokurori ka ngritur një aktakuzë të ndarë me numër PPS nr. 117/2010 (regjistruar në Gjykatë nën numrin KA nr. 09/2011) kundër Shaban Hotit duke e akuzuar me dy pika për Krime Luftë lidhur me të ndaluarit në kampin e UÇK-së në Cahan.
3. Pas kërkesës së Prokurorit të PSRK, Gjykatësi për konfirmim të aktakuzës Nikolay Entchev ka lëshuar një Urdhër më 02 mars 2011 duke bashkuar lëndën penale KA nr. 09/2011 kundër Shaban Hotit me lëndën penale KA nr. 208/2010 kundër Haki Hajdarit dhe Sali Rexhepit meqë veprat penale të pretenduara ndërlidheshin dhe mbështeteshin mbi prova të përbashkëta.
4. Seanca dëgjimore për konfirmim të aktakuzave kundër Hajdarit, Rexhepit dhe Hotit është mbajtur më 22 mars 2011. Më 25 mars 2011, Gjykatësi për konfirmim të aktakuzës Nikolay Entchev ka lëshuar Aktvendimin KA nr. 208/2010 duke konfirmuar të dy aktakuzat dhe duke shpallur të gjitha provat në dosje të lëndës si të pranueshme.

5. Më 06 gusht 2010, Prokurori i PSRK Robert Dean ka ngritur aktakuzën PPS nr. 08/2009 kundër Sabit Gecit dhe Riza Alijajt duke pretenduar një akuzë për Krime Luftë kundër Popullatës Civile kundër secilit të pandehur për veprime të kryera kundër civilëve të ndaluar të mbajtur në dy kampe të udhëhequra nga UÇK-ja në Kukës dhe Cahan në Republikën e Shqipërisë gjatë vitit 1999, dhe një akuzë për Posedim të Paautorizuar të Armës kundër të pandehurit Geci. Seanca dëgjimore për konfirmim të aktakuzës është mbajtur më 07 tetor 2010 gjatë së cilës Prokurori i PSRK Maurizio Salustro ka paraqitur një verzion të ripunuar të dispozitivit të aktakuzës që ka ndarë akuzat e ndryshme individuale të Krimeve të Luftës. Seanca dëgjimore është shtyrë deri më 22 tetor në mënyrë që t'i jepet Mbrojtjes kohë e mjaftueshme të shqyrtojë verzionin e ripunuar. Më 24 nëntor 2010, Gjykatësi i EULEX-it Nikolay Entchev konfirmoi Aktakuzën e ndryshuar sipas Aktvendimit KA nr. 64/2010.
6. Më 14 prill 2011, Prokurori kerkoi që lëndët kundër Haki Hajdarit, Sali Rexhepit dhe Shaban Hotit të bashkohen me shqyrtimin kryesor në vazhdim e sipër kundër Sabit Gecit dhe Riza Alijajt (P nr. 45/2010). Geci dhe Alija ishin akuzuar me disa akuza për Krime Luftë kundër Popullatës Civile lidhur me trajtimin e të ndaluarve në të dy kampet e UÇK-së, atë në Cahan dhe Kukës, Shqipëri në vitin 1999. Shqyrtimi kryesor kishte filluar më 14 mars 2011 me dëgjimin e dëshmimeve përkitazi me kampin e UÇK-së në Kukës.
7. Më 04 maj 2011, shqyrtimi kryesor kundër Hajdarit, Rexhepit dhe Hotit (lënda P nr. 13/2011) ishte hapur, po ashtu në prezencë të të pandehurve Sabit Gecit dhe Riza Alijajt dhe avokatëve të tyre mbrojtës. Të gjitha palët janë pajtuar me bashkimin e lëndëve meqë edhe pse njëmbëdhjetë seanca dëgjimore ishin mbajtur në shqyrtimin kryesor Geci/Alija, të gjitha dëshmitë që ishin dëgjuar deri tani ishin përkitazi me veprimet që pretendohet se kanë ndodhur në kampin e UÇK-së në Kukës.² Vetëm Geci dhe Alija ishin akuzuar me kryerjen e veprave penale në atë vend. Akuzat kundër Hajdarit, Rexhepit dhe Hotit ishin lidhur me incidentet që pretendohet se kanë ndodhur ekskluzivisht në kampin e UÇK-së në Cahan, Shqipëri. Prandaj, nuk kishte paragjykim ndaj të

² Në mes të 14 marsit dhe 04 majit 2011, janë dëgjuar gjashtë dëshmitarë të Prokurorisë, ku të gjithë kanë dëshmuar ekskluzivisht lidhur me ngjarjet që kanë ndodhur në kampin e UÇK-së në Kukës, Shqipëri.

pandehurve të ri në bashkimin e këtyre lëndëve. Në ketemënyrë, shqyrtimi kryesor vazhdoi kundër të pesë të akuzuarve.

8. Sali Rexhepi është deklaruar “I pafajshëm” për secilën nga tri akuzat e Aktakuzës gjatë seancës së shqyrtimit kryesor më 04 maj 2011.
9. Më 16 qershor 2011, Avokati Mbrojtës Qazim Qerimi ka kërkuar leje nga Gjykata për të pandehurin Rexhepi për të udhëtuar në Turqi për shkak të një intervenimi urgjent kirurgjikal në zemër. Më 20 qershor, Trupi gjykues ndau lëndën kundër Sali Rexhepit në pajtim me nenin 34 të KPPK dhe shqyrtimi kryesor vazhdoi kundër katër të pandehurve të tjerë.
10. Shqyrtimi kundër katër të pandehurve të tjerë përfundoi më 29 korrik 2011. Shqyrtimi kryesor kundër Sali Rexhepit vazhdoi më 12 tetor 2011 dhe aktgjykimi është shpallur më 13 tetor 2011.

II. KOMPETENCA E GJYKATËS & CILËSIMI I VEPRËS PENALE

11. Nën nenin 23 Pika 1) i) të KPPK, Gjykatat e Qarkut janë kompetente të shqyrtojnë lëndët penale që përfshijnë akuzat për të cilat ligji lejon caktimin e dënimit penale prej së paku pesë viteve. Sali Rexhepi është akuzuar me tri akuza për veprën penale Krime Luftë kundër Popullatës Civile, për të cilën parashihet dënim prej së paku pesë viteve (sipas nenit 142 të KP RSFJ). Prandaj, Gjykata e Qarkut është organi kompetent gjyqësor për të shqyrtuar këtë procedure penale.
12. Sipas nenit 3.1 të Ligjit mbi Kompetencat, Përzgjedhjen e lëndëve dhe Caktimin e Lëndëve të Gjykatësve dhe Prokurorëve të EULEX-it (“Ligji mbi Kompetencat”), Gjykatësit e EULEX-it kanë jurisdiksion dhe kompetencë “mbi çdo lëndë të hetuar apo ndjekur penalisht nga PSRK.” Kjo lëndë është hetuar dhe ndjekur penalisht nga prokurorët e PSRK. Trupi gjykues i shqyrtimit kryesor ka qenë i përbërë nga Gjykatësi i EULEX-it Jonathan Welford-Carroll si Kryetar i Trupit gjykues, dhe Gjykatësja e EULEX-it Caroline Charpentier dhe Kryetari i Gjykatës së Qarkut në Mitrovicë Xhevdet

Abazi si anëtarë të Trupit gjykuess. Nuk ka pasur kundërshtime nga palët lidhur me përbërjen e Trupit gjykues.

13. Në aktakuzën e përbashkët të gjithë të pandehurit janë akuzuar me disa akuza për “Krime Lufte kundër Popullatës Civile” në pajtim me Nenin 3 të Përbashkët të Konventave të Gjenevës të v. 1949 dhe Neneve 4 dhe 5(1) të Protokolit II Shtesë 1977 dhe Neneve 22 dhe 142 të Kodit Penal të Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë (KPRSFJ).
14. Në pajtim me Rregulloren 1999/24 të UNMIK-ut, të ndryshuar sipas Rregullores 2000/59 të UNMIK-ut, është KPRSFJ që është i zbatueshëm si Ligj Substancial në këtë lëndë. Kjo është konfirmuar nga Gjykata Supreme e Kosovës në Populli vs Latif Gashit.³ Ligji Procedural i zbatueshëm në këtë lëndë është KPPK.
15. Neni 3 i Përbashkët për Konventat e Gjenevës 1949, *inter alia*, thotë:
Në rast të konfliktit të armatosur të karakterit jo ndërkombëtar [theksim i shtuar] që ndodh në territorin e njëres nga Palët e Larta Kontraktuese, secila Palë në konflikt detyrohet të zbatojë, si minimum, dispozitat si në vijim:
- (1) Personat që nuk marrin pjesë aktive në armiqësi, ... , në të gjitha rastet duhet të trajtohen njëzërisht, pa asnjë dallim armiqësor të bazuar në race, ngjyrefe apo besim, gjini, prejardhje apo pasuri apo ndonjë kriter tjetër të ngjashëm.
Për këtë qëllim, veprat në vijim janë dhe ngelen të ndaluara në *secilën kohë dhe në secilin vend* [theksim i shtuar] sa i përket të personave të lartpërmendur:
- a. Dhunë ndaj jetës dhe personit, në veçanti vrasje e të gjitha llojeve, gjymtim, trajtim mizor dhe torturë;
- b. – d. ... (*jo relevante*) Marrja e pengjeve;
- (2) ... (*jo relevante*)
... (*jo relevante*)
Zbatimi i dispozitës The application of the preceding provision shall not affect the legal status of the parties to the conflict.
16. Protokoli II Shtesë 1977, Part II Humane Treatment declares:
Neni 4 – Garancitë themelore
1. Të gjithë personat që nuk marrin pjesë të drejtëpërdrejtë ... në armiqësitë, pavarësisht nëse liria e tyre është kufizuar apo jo, kanë të drejtë të respektohen

³ Latif Gashi, Kosovo Supreme Court Decision, 21 July 2005 at p5.

si dhe nderi, bindjet dhe praktikat e tyre fetare. Ata në të gjitha rrethanat do të trajtohen në mënyrë njerëzore, pa kurrfarë dallimi. Është e ndaluar të urdhërohet se askush nuk do të mbijetojë.

2. Pa paragjykim ndaj parimit të përgjithshëm të përmendur më lart, veprat në vijim kundër personave të përmendur në paragrafin (1) janë dhe mbeten të ndaluara *në çdo kohë dhe në çdo vend* [theksim i shtuar]:

(a) dhuna ndaj jetës, shëndetit dhe mirëqenies fizike ose mendore të personave, në veçanti vrasja dhe trajtimi mizor siç është tortura, gjymtimi apo çdo formë e ndëshkimit trupor;

(b) – (h) ... *(jo relevante)*

3. ... *(jo relevante)*

Neni 5 – Personat liria e të cilëve ka qenë e kufizuar

1. Veç dispozitave të Nenit 4, dispozitat në vijim duhet të respektohen si minimum në raport me personat e privuar nga liria pearsye të lidhura me konfliktin a armatosur, pavarësisht nëse ata janë të internuar apo të ndaluar:

(a) ... *(jo relevante)*

(b) personave të përmendur në këtë paragraf, do t'u sigurohet, në masë të njëjtë si popullatës civile, ushqim dhe ujë i pijshëm dhe do t'u ofrohet siguri sa i përket shëndetit dhe higjienës si dhe mbrojtje ndaj klimës së ashpër dhe rreziqeve të konfliktit të armatosur;

(c) – (e) ... *(jo relevante)*

17. Është ligj i vërtetuar dhe i qëndrueshëm se Neni 3 i Përbashkët i Konventës së Gjenevës dhe Nenet 4 dhe 5(1) të AP2 1977 janë e drejtë ndërkombëtare zakonore dhe kështu ka qenë edhe në kohën relevante për këtë lëndë.⁴

18. Dispozitat relevante të KP RSFJ mbi veprat penale esenciale janë si në vijim:

Neni 22 – bashkë-pjesëmarrja

Nëse disa persona së bashku kryejnë një vepër penale duke marrë pjesë në aktin e kryerjes apo në ndonjë mënyrë tjetër, secili prej tyre do të ndëshkohet siç është e përshkruar për veprën.

SHËNIM: Dispozita e mësipërme përsëritet në KPK në fuqi në Nenin 23 – Bashkëpunimi në kryerjen e veprës penale/bashkëkryerja.

Neni 142 – Krimet e luftës kundër popullatës civile

Kushdo që në shkelje të rregullave të së drejtës ndërkombëtare në fuqi në kohë lufte, konflikti të armatosur apo okupimi, jep urdhër që popullata civile t'i

⁴ Shin Mendimin e Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë ku thuhet se Neni 3 i Përbashkët paraqet të drejtën ndërkombëtare zakonore në të dy konfliktet ndërkombëtare dhe jo-ndërkombëtare në *Nikaragua vs Sh.B., Merits* 1986 ICJ Rep. 4 (27 Qershor) në parag. 118-120.

nënshtrohet vrasjeve, torturës, trajtimit çnjerëzor, ..., vuajtjeve të mëdha apo dhunimit të integritetit trupor apo shëndetit; ..., sjelljen e kundërligjshme në kampe përqendrimi dhe arrestime dhe ndalime të tjera joligjore, privimit të të drejtave për gjykim të drejtë dhe të paanshëm; ... , apo që kryen ndonjë nga veprat e përmendura më lart, do të ndëshkohet me jo më pak se pesë vjet burgim apo dënim me vdekje.

SHËNIM: Dispozita e mësipërme përsëritet në KPK në fuqi në Nenin 120 – Krimet e luftës si shkelje e rëndë e nenit 3 të përbashkët të Konventave të Gjenevës.

Neni 106 – Zbatueshmëria e ligjit penal Jugosllav ndaj qytetarit të RSFJ që ka kryer veprë penale jashtë shtetit

Ligji penal Jugosllav zbatohet ndaj qytetarit të RSFJ kur ai, jashtë shtetit, kryen një veprë penale tjetër nga ato të përmendura në nenin 105 të këtij ligji, nëse ai gjendet në territorin e RSFJ ose është ekstraduar në RSFJ.

SHËNIM: Dispozita e mësipërme përsëritet në KPK në fuqi në Nenet 100 dhe 101.

19. Jugosllavia është bërë palë e lartë kontraktuese e Konventave të Gjenevës më 15 dhjetor 1950 dhe e Protokolleve Shtesë më 28 dhjetor 1978.
20. Avokati Mbrojtës i Sabit Gecit dhe Riza Alijajt, të dy kanë ngritur çështjen e kompetencës së gjykatës për të gjykuar lëndët e krimeve të pretenduara të luftës të lidhura me luftën në mes të forcave serbe dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës që ka ekzistuar në Kosovë në rrethanat ku ka ndodhur kriminaliteti i pretenduar brenda territorit të palës së tretë, shtetit të Shqipërisë, e cila në asnjë fazë nuk ka qenë palë ndërluftuese në konfliktin e armatosur. Për më shumë, të Pandehurit kanë përfshirë në këtë argument çështjet që lidhen me cilësimin e duhur të veprave të tilla që mund të vërtetohet se kanë ndodhur në Shqipëri. Ndonëse këto dy çështjet e kompetencës dhe cilësimit janë ngushtë të lidhura brenda kontekstit të kësaj lënde, ato mbesin dy çështje të veçanta dhe të ndara.
21. Si rrjedhim ngrihen çështjet në vijim:

1. A ka ekzistuar në Kosovë gjendje e konfliktit të armatosur e cila ka qenë e karakterit jo-ndërkombëtar?
 2. A përfshihet ky konflikt i armatosur (nëse ka ekzistuar) në Konventat e Gjenevës, Nenin 3 të Përbashkët dhe Protokollin II Shtesë, Nenet 4 dhe 5(1)?
 3. Nëse po, çfarë ndikimi, nëse ka ndonjë, ka kjo mbi kompetencën e Gjykatave Penale të Kosovës, ku sjellja e pretenduar kriminale ka ndodhur jashtë kufirit territorial të Kosovës dhe brenda shtetit të palës së tretë, Shqipërisë, e cila asnjëherë nuk ka qenë palë në konflikt?
22. Së pari, duhet të vërehet se Neni 3 i Përbashkët për Konventat e Gjenevës dhe Protokollin II Shtesë ishin në fuqi në kohën e fakteve të pretenduara.⁵
23. Neni 3 i Përbashkët për Konventat e Gjenevës zbatohet në konfliktet e “karakterit jo-ndërkombëtar”. Konfliktet e armatosura jo-ndërkombëtare janë ballafaqime të armatosura që ndodhin brenda territorit të një Shteti të vetëm dhe në të cilin nuk janë të përfshira forca të armatosura të ndonjë Shteti tjetër kundër qeverisë qendrore.⁶ Megjithatë, atëherë kur një Shtet i huaj ofron përkrahje ushtarake një grupi të armatosur që vepron kundër qeverisë, konflikti merr karakter të ndërkombëtar.⁷ Në këtë rast, bombardimet e NATO-s të caqeve ushtarake serbe kanë filluar më 24 mars 1999⁸. Varësisht nga çështja e pragut (shih më poshtë), deri në atë moment, konflikti në mes të forcave të Qeverisë Serbe dhe UÇK-së përbënte konflikt të karakterit jo-ndërkombëtar. Pas atij momenti, konflikti mund të ketë marrë karakter të Konfliktit të Armatosur Ndërkombëtar, ndonëse me asgjë në këtë lëndë nuk kërkohet që të vërtetohet njëra apo tjetra.
24. Në mënyrë që të arrihet niveli i “konflikt të armatosur jo-ndërkombëtar”, duhet të arrihet një prag minimal. Ndonëse Neni 3 i Përbashkët thjesht kërkon që konflikti i armatosur të mos jetë i “karakterit ndërkombëtar” dhe të ndodh

⁵ Vendim i Gjykatës Supreme i datës 21 korrik 2005 në *Latif Gashi et al.*, f6.

⁶ Doracak mbi Ligjin e Konfliktit të Armatosur Jo-Ndërkombëtar, me komentare, Instituti Ndërkombëtar i Ligjit Humanitar, mars 2006, f2.

⁷ *Ibid.*, f2.

⁸ Shih http://nato.int/cps/en/natolive/topics_49602.htm.

në “territorin e njëres nga Palët e Larta Kontraktuese” (të dy kushtet janë përmbushur në rastin konkret), nën Protokollin II Shtesë aplikohet prag më i lartë. PShII aplikohet vetëm në konfliktet në mes të forcave të armatosura të Palës së Lartë Kontraktuese dhe “forcave të armatosura disidente apo grupeve të tjera të armatosura të cilat, nën komandë të përgjegjshme ushtrojnë kontroll të atillë mbi një pjesë të territorit sa që kjo u mundëson atyre të kryejnë operacione ushtarake të pandërprera dhe të bashkërenduara.”⁹ Prokuroria ka pohuar, dhe nuk ka pasur argument kundërshtues nga mbrojtja në rastin konkret, se kushtet e pragut më të lartë të PShII janë përmbushur. Në të vërtetë, ishte pohuar edhe nga mbrojtja se UÇK-ja ishte përfshirë në një konflikt të tillë të armatosur. Sipas aktakuzës, krimet e pretenduara janë kryer në periudhën kohore në mes të prillit dhe mesit të qershorit 1999. Ekzistimi i konfliktit të armatosur në mes të forcave serbe dhe UÇK-së në periudhën relevante është vërtetuar nga Gjykata Supreme e Kosovës në Vendimin e datës 5 gusht 2004 në rastin Kolasinac. Konstatimi është konfirmuar në Vendimin e Gjykatës Supreme të datës 21 korrik 2005 në rastin Latif Gashi et al., f. 9-11. Vendimi i dytë po ashtu ka gjetur se struktura organizative e UÇK-së ka përmbushur kriteret e lartpërmendura nën Protokollin II Shtesë. Me rëndësi të veçantë për rastin aktual është konstatimi se “vetë fakti se UÇK-ja ndalonte civil Kosovar të dyshuar për sjellje armiqësore ndaj qëllimeve të UÇK-së reflekton shkallën e kontrollit të tyre mbi një pjesë të territorit.”¹⁰

25. Trupi gjykues nuk heziton të konkludojë se kushti precedent i Neni 3 të Përbashkët dhe Protokollit II Shtesë është përmbushur dhe ato dispozita ishin përfshirë në fazën e konfliktit jo-ndërkombëtar të armatosur të luftës në Kosovë. Neni 3 i Përbashkët dhe PShII paraqet të gjitha obligimet që zbatohen për palë në konflikte të tilla dhe, ajo që është e rëndësishme kritike, këto obligime zbatohen automatikisht dhe pa ndonjë kusht të reciprocitetit.¹¹ Po ashtu, duhet të vërehet se përdorimi i frazës ‘secila Palë në konflikt’ qartë tregon se Neni nuk ka pasur për qëllim të jetë i kufizuar për PLK por zbatohet për të gjithë pjesëmarrësit në konfliktin e armatosur.

⁹ *Ibid.*, f.3.

¹⁰ Shih Vendimin e Gjykatës Supreme të datës 21 korrik 2005 në Latif Gashi et al., f. 10.

¹¹ GC3 & GC4 Komentaret mbi Nenin 3 në <http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/380-600006?OpenDocument>.

26. Shtrohet pyetja, a ka ndryshuar statusi apo zbatueshmëria e Nenit 3 të Përbashkët dhe Protokollit II Shtesë kur konflikti është bërë konflikt i armatosur ndërkombëtar pas fillimit të bombardimeve të NATO-s më 24 mars 1999? Përgjigjja e shkurtë është jo. Pavarësisht nga gjuha e Nenit 3 të Përbashkët që thotë se zbatohet në rastet e konfliktit të armatosur jo-ndërkombëtar, në dy mënyra të rëndësishme, thelbi i tekstit duhet të konsiderohet që zbatohet për të gjitha konfliktet e armatosura të çdo përshkrimi, përfshirë ato ndërkombëtare. Meqë ndalesat absolute të Nenit 3 të Përbashkët është deklaruar të jenë ‘si minimum’ që duhet të zbatohen ‘në konfliktet më së paku të përcaktuara, kriteret e tij duhet *a fortiori* të respektohen në rastin e konflikteve tipike ndërkombëtare, kur të gjitha dispozitat e Konventës janë të zbatueshme. Pasi që, siç mund të thuhet, "obligimi i madh përfshin atë më të vogël".¹² Prandaj, pasoja e vetme që lufta në Kosovë të arrijë nivelin e “konflikt i armatosur ndërkombëtar” është që obligimet më të gjëra, të cilat vazhdojnë të përfshijnë Nenin 3 të Përbashkët dhe Protokollin II Shtesë, janë imponuar mbi palët ndërluftuese. Si rrjedhim, Trupi gjykues konkludon që sjellja e palëve gjatë tërë kohës relevante të përmendur në aktakuzën aktuale ka qenë e nënshtruar rregullave të Nenit 3 të Përbashkët dhe Protokollit II Shtesë, dhe sjellja e pretenduar, nëse dëshmohej, mund të arrijë nivelin e Krimeve të Luftës kundër popullatës civile në kundërshtim me Nenin 142 të KP RSHJ.
27. Por, çfarë ndikimi, nëse ka ndonjë, ka fakti që ngjarjet që pretendohet se përbëjnë veprat e ngarkuara penale kanë ndodhur tërësisht brenda territorit të Shqipërisë, e cila në asnjë fazë nuk ka qenë palë në konflikt? A ndikon ky fakt në juridiksionin e gjykatës për të gjykuar rastin, apo, nëse gjykata mund të gjykojë rastin pas klasifikimit të veprës penale që përbën sjellja e pretenduar?
28. Neni 9 i STATUTIT TË TPNJ i Kompetencës Bashkë-ekzistuese:
1. Tribunali Ndërkombëtar dhe gjykatat vendore kanë kompetenca bashkekzistuese të ndjekin persona për shkelje të rënda të së drejtës ndërkombëtare humanitare të kryera në territorin e Jugosllavisë që nga 1 janari 1991.

¹² Ibid.

2. Tribunali Ndërkombëtar ka parësi ndaj gjykatave vendore. Në çdo fazë të procedurës, Tribunali Ndërkombëtar mund të kërkojë zyrtarisht që gjykatat vendore t'i nënshtrohet kompetencës së Tribunalit Ndërkombëtar në pajtim me Statutin dhe Rregulloren e Procedurës dhe Provave të Tribunalit Ndërkombëtar aktual.
29. Nuk ka pasur kërkesë nga TPNJ në pajtim me Nenin 142(2) për të marrë përsipër këtë rast, dhe prandaj i mbetet sistemit gjyqësor vendor të gjykojë.
30. Ligji mbi Prokurorinë Speciale të Republikës së Kosovës (Ligji nr. 03/L-052), Neni 5.1(f) i jep PSRK kompetencë të veçantë mbi krimet që shkelin Nenin 3 të Përbashkët. Ligji mbi Kompetencat, Neni 3 qartë parasheh se Gjykatësit e EULEX-it kanë kompetencë mbi çdo lëndë që ndiqet penalisht nga PSRK.
31. Kompetenca e Gjykatës së Qarkut në Mitrovicë. Kjo gjykatë nuk është jurisdiksion ad hoc dhe jurisdiksioni vendor nuk ka mandat të kufizuar. Sipas Nenit 23(1)(i) të KPPK, gjykatat e qarkut kanë kompetencën të shqyrtojnë rastet penale që përfshijnë akuza për të cilat ligji lejon caktimin e dënimit penal prej së paku pesë vitesh. Kjo përfshin çështjet për të cilat të pandehurit janë akuzuar në këtë aktakuzë.
32. Neni 22 kombinuar me Nenin 142 të KP RSFJ, reflektuar në Nenet 23 dhe 120 të KPK, i jep jurisdiksion Gjykatës së nivelit të Qarkut për të gjykuar Krimet e Luftës kundër popullatës civile.
33. Neni 106 i KP RSFJ, reflektuar në Nenin 101(2) të KPK, zgjeron këtë kompetencë për të përfshirë veprat penale që janë kryer jashtë shtetit nga ana e qytetarëve të RSFJ-së (që domosdoshmërisht përfshin territorin e Shqipërisë) dhe prandaj i jep Gjykatës së Qarkut në Mitrovicë kompetencë/juridiksion të gjykojë krimet e luftës që pretendohet se janë kryer nga Sali Rexhepi.
34. I kthehem çështjes së vendndodhjes gjeografike në kuptim të klasifikimit të sjelljes së pretenduar që përbën krim lufte.
35. Janë shqyrtuar dhe marrë parasysh vendime të ndryshme të TPNJ përfshirë: *Tadic, Blaskic, Kunarac dhe Kovac & Vasiljevic*. Asnjë nga këto vendime nuk

janë konsultuar për të trajtuar rrethanat e sakta në rastin Geci, përkatësisht ndikimin në juridiksion dhe cilësim të aktivitetit të pretenduar kriminal që ka pasur kalimi i kufirit ndërkombëtar në shtetin e tretë. Pra, për një çështje të tillë, në bazë të informacioneve që ka gjykata, nuk është gjykuar në të kaluarën.

36. Në *Tadic*, Trupi gjykues për ankesa ka deklaruar se “Ligji ndërkombëtar humanitar rregullon sjelljen edhe të konflikteve të armatosura të brendshme edhe të atyre ndërkombëtare. Pala ankuese me të drejtë thekson se, në mënyrë që të ekzistojë shkelje e këtij korpusi ligjor duhet të ekzistojë konflikti i armatosur. Definicioni "konflikt i armatosur" ndryshon varësisht nga fakti nëse armiqësitë janë ndërkombëtare apo të brendshme, por, ndryshe nga pretendimi i Palës ankuese, parametri kohor dhe gjeografik i konflikteve të armatosura të brendshme dhe ndërkombëtare shkon përtej kohës dhe vendit të saktë të armiqësive.”¹³ Siç e qartëson edhe aktgjykimi *Tadic*, edhe Konventat e Gjenevës edhe Protokollet Shtesë, në disa dispozita të caktuara kyçe, veçanërisht ato lidhur me mbrojtjen e civilëve, zbatohen në tërë territorin e palëve. Në veçanti, lidhur me civilët që kanë qenë të ndaluar “për arsye të lidhura me një konflikt të tillë”,¹⁴ Trupi gjykues për ankesa në *Tadic* ka deklaruar se “natyra relativisht e lirë e gjuhës "për arsye të lidhura me një konflikt të tillë", sugjeron një sferë të gjerë gjeografike. Lidhja e nevojshme është vetëm raporti në mes të konfliktit dhe privimit të lirisë.”¹⁵ Trupi gjykues për ankesa në *Tadic* ka konkluduar se “konflikti i armatosur ekziston kurdoherë kur përdoret forca e armatosur në mes të Shteteve apo dhunë e vazhdueshme e armatosur në mes të autoriteteve qeveritare dhe grupeve të armatosura të organizuara ose në mes të grupeve të tilla brenda një Shteti. E drejta ndërkombëtare humanitare zbatohet që nga fillimi i konflikteve të tilla të armatosura dhe vazhdon përtej ndërprerjes së armiqësive derisa të arrihet një paqe e përgjithshme; apo, në rast të konflikteve të brendshme, derisa të arrihet një marrëveshje paqësore. Deri në atë moment, e drejta ndërkombëtare humanitare vazhdon të jetë e zbatueshme në tërë territorin e Shteteve

¹³ *Tadic*, Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, at para 67.

¹⁴ Protokoli II Shtesë, Neni 2 paragrafi 2.

¹⁵ *Tadic*, para 69.

ndërluftuese apo, në rastet e konflikteve të brendshme, në tërë territorin nën kontroll të palës, pavarësisht nëse aty zhvillohen luftime apo jo.”¹⁶

37. Rasti *Blaskic*¹⁷ nuk i ka shtuar asgjë domethënëse parimeve të paraqitura në *Tadic*, por thjesht ka ri-konfirmuar nevojën për nexus/lidhje mbi nevojën për lidhjen gjeografike dhe kohore me luftimet:

“Nexus/Lidhja në mes të krimeve që u ngarkohen të akuzuarve dhe konfliktit të armatosur

69. Përpos ekzistimit të konfliktit të armatosur, është e domosdoshme të gjendet një nexus/lidhje e qartë në mes të krimeve të pretenduara dhe konfliktit të armatosur si tërësi. Kjo nuk do të thotë se të gjitha krimet duhet të jenë të kryera në rajonin e saktë gjeografik ku ndodh konflikti i armatosur në një moment të caktuar. Për të treguar se ekziston lidhja, është e mjaftueshme që krimet e pretenduara të jenë ngushtë të lidhura me armiqësitë që ndodhin në pjesët e tjera të territorit të kontrolluara nga palët në konflikt.

70. Vërejtjet paraprake demonstrojnë se nuk është e domosdoshme që një komunë e caktuar të jetë pre e ballafaqimeve të armatosura në mënyrë që standardet e Ligjit ndërkombëtar humanitar të jenë të zbatueshme. Po ashtu është e përshtatshme të konstatohet se, siç kanë bërë edhe Aktgjykimet *Tadic* dhe *Celebici*, nuk është e domosdoshme që krimi të jetë pjesë e politikës apo praktikës zyrtarisht të përkrahur apo toleruar nga njëra palë në konflikt, apo që akti të jetë në fakt mbështetje e politikës së lidhur me zhvillimin e luftës apo në interes të palës në konflikt.

71. Lidhur me Nenin 5 të Statutit në veçanti, kriteret e këtij Neni, Aktgjykimi i Trupit gjykues për ankesa në *Tadic*, Vendimi i Trupit gjykues që ka shqyrtuar rastin *Tadic* dhe deklaratat e përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara, Francës, Britanisë së Madhe dhe Federatës Ruse në Këshillin e Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, të gjitha theksojnë se krimet kundër njerëzimit duhet të jenë të kryera gjatë konfliktit të armatosur. Pra, nëse vepra e kryerësit përputhet në kontekstin gjeografik dhe kohor të konfliktit, nuk është e domosdoshme që ai të ketë për qëllim të marrë pjesë aktivisht në konfliktin e armatosur.”¹⁸

38. Çështja e njëjtë është përsëritur në rastin *Kunarac dhe të tjerët*¹⁹ dhe në *Vasiljevic*.²⁰ Po ashtu ia vlen të vërehet se lidhur me fjalën territor, lëndët, përderisa shprehimisht kanë shqyrtuar incidentet që kanë ndodhur brenda kufijve të njëjtë territorial sikur luftimet, konstatojnë se ligjet e luftës janë të zbatueshme dhe vazhdojnë të zbatohen “për tërë territorin nën kontroll të

¹⁶ *Tadic*, para70.

¹⁷ *Blaskic*, IT-95-14-T, 3 mars 2000.

¹⁸ *Blaskic*, para 69-71.

¹⁹ *Kunarac*, IT-96-23 & IT-96-23/1-A, para 57.

²⁰ *Vasiljevic*, IT-98-32-T, para 25.

njërës nga palët në konflikt.”²¹ Një “territor” i tillë nuk mund dhe nuk do të thotë kufij politik apo kufij territorial shtetëror/kombëtar. Mund vetëm të kuptohet se do të thotë vendet e caktuara në të cilat njëra nga palët ndërluftuese ka kontroll thelbësor dhe real, pavarësisht se ku është ky vend. Në kontekstin e rastit konkret, ajo duhet dhe përfshin baza ushtarake të UÇK-së në Shqipëri, funksionale dhe të sistemuara, të cilat janë themeluar dhe përdorur nga UÇK-ja si baza ushtarake logjistike, baza për stërvitje, shtab i përgjithshëm, baza prej nga kanë filluar operacionet ushtarake dhe si qendra ndalimi për të ndaluarit që ishin ndaluar vetëm për arsye të lidhura me luftën. Është e qartë se kjo përbën “territor nën kontroll të njërës nga palët në konflikt.” Përcaktimi ndryshe, do të thotë lejimi i një boshllëku ligjor të tërë teknik dhe të pajustificueshëm nga mbrojtja e Konventave dhe Protokolleve, sipas së cilit, thjesht duke kaluar kufirin, por duke qëndruar në territorin i cili ishte nën kontroll të njërës Palë në konflikt përsa u përket gjithë aspekteve të tjera, kjo palë u shmanget tërësisht detyrimeve të saj sipas Ligjit Humanitar Ndërkombëtar. Kjo nuk është as në frymën e as në formulimin e ligjit. Përfundimi ynë përforcohet përmes kriterëve të Komentarëve të Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKQ) mbi Nenin 3, në përgjithësi dhe Nenin 3, nën-paragrafët (1) dhe (2) “shkalla e obligimit”. Kjo e bën të qartë se Neni 3 përfaqëson “minimumin e obligimit” të zbatueshëm edhe për konfliktet e brendshme edhe ato ndërkombëtare dhe se veprimet e ndaluara me Nenin 3 “janë dhe mbeten të ndaluara në çdo kohë dhe në çdo vend kudo qofte [theksim i shtuar]” dhe prandaj “nuk është lejuar asnjë boshllëk ligjor i mundshëm; nuk mund të ketë asnjë arsytim, asnjë rrethanë lehtësuese.”²² Të shmanget përgjegjësia penale sepse Pala e ka kaluar kufirin vetëm për disa kilometra në territorin politik të shtetit fqinj por ka kryer veprime brenda territorit qartësisht nën kontroll të palës në konflikt siç është kampi ushtarak i UÇK-së do të përbente boshllëkun ligjor më teknik dhe më të pajustificueshëm të cilin Neni 3 i Përbashkët ka pasur për qëllim të parandalojë.

39. Parimet thelbësore që mund të burojnë nga këto raste janë si në vijim:

²¹ *Tadic*, paras 68-70; *Vasiljevic*, para 25; *Kunarac*, para 57.

²² ICRC Commentaries, Article 3, subparas (1) & (2) “Extent of the obligation”.

1. Një konflikt i armatosur ekziston atëherë kur përdoret forca e armatosur mes shteteve apo dhunë e armatosur e zgjatur mes autoriteteve qeveritare dhe grupeve të armatosura të organizuar apo mes grupeve të tilla brenda shtetit. Mbrotja nuk kundërshton qartë pohimin se në kohën relevante në Kosovë ekzistonte një konflikt i brendshëm i armatosur.

2. Nenit të përbashkët 3, në veçanti në pjesën e zbatueshme ndaj civilëve (GC4) duhet t'i jepen interpretimet më të gjera të mundshme, në aspektin kohor dhe gjeografik sepse në të kundërt do të prishej qëllimi i këtyre dispozitave. Për këtë arsye, brenda një shteti, nuk është e nevojshme të vertetohet se konflikti i armatosur ka ekzistuar në çdo komunë, mjafton që ai të ketë ekzistuar në rajonin në të cilin gjendeshin komunat, me fjalë të tjera tërësia e shtetit. Duhet të konstatohet se TPNJ-së nuk i është kërkuar në asnjërin prej këtyre rasteve që të përcaktojë situatën ku kanë ndodhur veprimet e pretenduara përtej një kufiri ndërkombëtar në një shtet të tretë. Meqenëse TPNJ nuk ka vlerësuar shprehimisht një situatë të tillë, asgjë në aktgjykimet e cituara nuk mund të konsiderohet se përjashton një situatë të tillë.

3. Ajo çfarë nevojitet është nexus/lidhja në mes të pandehurit, viktimës, sjelljes së pretenduar kriminale dhe konfliktit të armatosur dhe se sjellja e pretenduar ka ndodhur në territorin nën kontroll të njërit nga Palët në konflikt. Sa i përket fakteve të pretenduara të lëndës, thuhet se të pandehurit janë sjellë në mënyrën e pretenduar për shkak të anëtarësisë së tyre në UÇK, se viktimat janë përzgjedhur për trajtimin e pretenduar për shkak të besimeve apo simpative të tyre lidhur me konfliktin e armatosur që ndodhte në atë kohë dhe se sjellja e pretenduar është shkaktuar për shkak të këtyre simpative. Në çdo rast, sjellja e pretenduar ka ndodhur brenda kampeve të UÇK-së në Kukës dhe Cahan. Nuk ka fare dyshim se këto bien nën territorin nën kontroll të qartë të palës në konflikt, domethënë UÇK-së. Me fjalë të tjera, pretendohet lidhje e qartë në mes të të pandehurve, viktimave, sjelljes, trajtimit dhe kontrollit territorial. Asgjë në asnjërin nga rastet e cituara nuk parandalon që kjo të arrijë nivelin e krimit të luftës vetëm për shkak se vendndodhja gjeografike e ngjarjeve ishte në Shqipëri. Asgjë në sjelljen e pretenduar nuk privon këtë

Gjykatë nga juridiksioni vetëm pse vendndodhja gjeografike e ngjarjeve është në Shqipëri.

40. Pra, për Trupin Gjykses është e qartë se ka juridiksion dhe kompetencë të gjykojë lëndë që përfshijnë persona me shtetësi të mëparshme Jugosllave dhe tani me shtetësi Kosovare për vepra të cilat kanë ndodhur jashtë territorit të Kosovës ku veprat e pretenduara përbëjnë sjellje kriminale brenda Kosovës dhe se veprat penale të veçanta të pretenduara në aktakuzën aktuale, nëse veprat në fakt provohen, mund të klasifikohen si krime lufte, pavarësisht faktit se krimet e tilla kanë ndodhur brenda territorit të shtetit si palë e tretë (Shqipërisë), e cila vetë nuk ishte palë në konflikt. Çfarëdo përfundimi tjetër do të shkonte kundër qëllimeve të qarta të Konventave të Gjenevës dhe Protokolleve Shtesë dhe do të ishte në kundërshtim me kodin penal të Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë i cili ka përparësi, kodit aktual penal të Kosovës, formulimit të saktë dhe frymës së Konventave të Gjenevës dhe Protokolleve Shtesë dhe kundër çdo arsyeje të shëndoshë
41. Gjatë kohës në fjalë ekzistonte edhe konflikt i armatosur i brendshëm edhe ndërkombëtar, në të cilin UÇK-ja ishte e angazhuar në një luftë çlirimtare kundër forcave të rregullta dhe jo të rregullta serbe, i atillë që përfshin dispozitat e Nenit 3 të Përbashkët për Konventat e Gjenevës të vitit 1949, dhe Nenet 4 dhe 5(1) të PShII të vitit 1977.
42. UÇK-ja kishte themeluar dhe mbajtur kampe brenda Shqipërisë, në Kukës dhe Cahan. Këto kampe janë përdorë për një mori qëllimesh duke përfshirë logjistikën, strehimin tranzitor për ushtarë në rrugë e sipër për në luftime, stërvitje, administratë, shtab dhe objekt ndalimi në të cilin shqiptarët etnik nga Kosova që dyshoheshin për bashkëpunim me forcat serbe ndaloheshin, merreshin në pyetje dhe keqtrajtoheshin.
43. Pavarësisht vendndodhjes fizike të këtyre kampeve brenda territorit të Shqipërisë, ka ekzistuar një lidhje e qartë në mes të UÇK-së, viktimave të ndalimit dhe konfliktit të armatosur brenda Kosovës, që do të thotë se kjo është e mjaftueshme

që veprat e tilla kriminale të cilësohen si krime lufte nëse vërtetohen si të tilla brenda kuptimit të Ligjit Humanitar Ndërkombëtar.

III. PËRMBLEDHJA E PROVAVE TË PARAQITURA

44. Gjatë shqyrtimit kryesor janë dëgjuar dëshmitarët në vijim:

1. Dëshmitari B – 16, 21, 23 & 24 mars 2011
2. Dëshmitari F – 24 & 28 mars 2011
3. Dëshmitari H – 31 mars & 04 prill 2011
4. O [REDACTED] K [REDACTED] – 06 prill 2011
5. Dëshmitari E – 07 prill 2011
6. Dëshmitari D – 07 prill 2011
7. I [REDACTED] I [REDACTED] – 04 & 05 maj 2011
8. Dëshmitari K – 16 maj 2011
9. Dëshmitari M – 19 maj 2011
10. Dëshmitari N – 23 & 25 maj 2011
11. S [REDACTED] D [REDACTED] – 02 qershor 2011
12. H [REDACTED] A [REDACTED] – 02 qershor 2011
13. Xh [REDACTED] H [REDACTED] – 08 qershor 2011
14. R [REDACTED] Q [REDACTED] – 08 qershor 2011
15. Dëshmitari A – 09 dhe 10 qershor 2011
16. M [REDACTED] Z [REDACTED] – 20 qershor 2011

45. Me datë 12 tetor 2011, Sali Rexhepi vendosi të qëndrojë në heshtje duke qëndruar pranë deklaratave të tij të mëparshme.

46. Gjatë shqyrtimit kryesor dokumentet në vijim janë lexuar për procesverbal:

- (1) Procesverbal i dëgjimit të dëshmitarit në prokurori i dëshmitarit C i datës 17 dhjetor 2009 – pranuar më 07 prill 2011.
- (2) Raport i Njësisë Hetimore për Krime të Luftës e Policisë (NjHKL) së EULEX-it mbi Deklaratën e marrjes në pyetje të Dëshmitarit C i datës 09 prill 2009 – pranuar më 07 prill 2011.

- (3) Raport i EULEX-it mbi Procedurën e foto-identifikimit (Dëshmitari C) i datës 17 dhjetor 2009 – pranuar më 07 prill 2011.
- (4) Procesverbal i dëgjimit të dëshmitarit në prokurori (Dëshmitari G) i datës 04 mars 2011, pranuar më 28 prill 2011.
- (5) Vërtetim mjekësor i Qendrës Universitare Spitalore Ushtarake në Tiranë lidhur me shtrimin në spital të Sabit Gecit prej 03-14 qershor 1999 – pranuar më 20 korrik 2011.
- (6) Raport mbi incidentin i Prokurorit Publik të Qarkut (Republika e Shqipërisë), PP nr. 876/99 (lidhur me aksidentin e Sabit Gecit me makinë) – dorëzuar nga Sabit Geci më 20 korrik 2011.
- (7) Dokument i nënshkruar nga A ■■■ S ■■■ që mban edhe vulë zyrtare (lidhur me aktivitetet e aktiviteteve të Riza Alijajt – dorëzuar nga Alija dhe avokati mbrojtës Kollqaku më 20 korrik 2011.
- (8) Procesverbal i dëgjimit të dëshmitarit në prokurori (Dëshmitari F) i datës 16 dhjetor 2009.
- (9) Raport i NjHKL së Policisë së EULEX-it mbi Deklaratën e marrjes në pyetje të Dëshmitarit F i datës 24 qershor 2009.
- (10) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedure e foto identifikimit (Dëshmitari F) i datës 03 dhjetor 2009.
- (11) Raport i zyrtarit V ■■■ O ■■■ i datës 06 maj 2010.
- (12) Raport i Policisë së EULEX-it nga F ■■■ D ■■■ i datës 06 maj 2010 me dëftesë të konfiskimit të përkohshëm të artikujve.
- (13) Raport i zyrtarit të Raport të NjHKL të EULEX-it nga A ■■■ R ■■■ i datës 15 maj 2010.
- (14) Raport i zyrtarit të NjHKL të EULEX-it nga C ■■■ S ■■■ i datës 15 maj 2010.
- (15) Përshkrim i hollësishëm i EULEX-it të artikujve të konfiskuar më 06 maj 2010 nga Sabit Geci dhe më 13 maj 2010 nga Xh ■■■ K ■■■.
- (16) EULEX Memo: Verifikim i autorizimit për armën nga V ■■■ T ■■■ i datës 25 maj 2010.
- (17) Verifikim i databazës së PK mbi autorizimin për armën nga nënkolonel Z ■■■ K ■■■ i datës 03 qershor 2010.

- (18) Raport i NjHKL i EULEX-it mbi bastisjen e personit, vendit të banimit dhe hapësirave të tjera (lidhur me bastisjen e shtëpisë së Riza Alijat) nga V [REDACTED] O [REDACTED] i datës 23 qershor 2010.
- (19) Raport i Policisë së EULEX-it (lidhur me bastisjen e shtëpisë së Riza Alijat) nga C [REDACTED] S [REDACTED] i datës 23 qershor 2010.
- (20) Raport i NjHKL i EULEX-it mbi bastisjen e personit, vendit të banimit dhe hapësirave të tjera (lidhur me bastisjen e shtëpisë së Riza Alijat) nga C [REDACTED] S [REDACTED] (pa datë).
- (21) Raport i zyrtarit të NjHKL të EULEX-it (lidhur me bastisjen e shtëpisë së Riza Alijat) nga C [REDACTED] S [REDACTED] i datës 24 qershor 2010.
- (22) Foto të bëra gjatë bastisjes së shtëpisë së Riza Alijat.
- (23) Procesverbal i PSRK nga dëgjimi i dëshmitarit ekspert gjatë hetimeve (M [REDACTED] G [REDACTED]) i datës 02 mars 2011.
- (24) Raport i DML i ekzaminimit fizik të dëshmitarit B nga Dr. M [REDACTED] G [REDACTED] i datës 02 mars 2011 me fotografitë shoqëruese.
- (25) Raport i Zyrës për Kontrollime Mjekësore të DML mbi ekzaminimin e dëshmitarit B i datës 10 nëntor 2010 me shtojcë.
- (26) Raport i DML i ekzaminimit fizik të dëshmitarit H nga Dr. M [REDACTED] G [REDACTED] i datës 10 nëntor 2010 me shtojcë.
- (27) Raport i zyrtarit J [REDACTED] V [REDACTED] i datës 01 shkurt 2011 së bashku me një listë të pjesëtarëve të UÇK-së me bazë në Cahan dhe një tufë fotografish – të dorëzuara më 04 maj 2011.
- (28) Raport i autopsisë i ZPZHML MA09216 (A [REDACTED] B [REDACTED]) nga Dr. M [REDACTED] G [REDACTED] i datës 18 gusht 2009 me fotografi.
- (29) Policia e Czech Republic, Instituti i Kriminologjisë Prague, Ekzaminim i ekspertit i datës 22 dhjetor 2009.
- (30) Listë e imigrantëve të vdekur nga Kosova, Komuna e Kukësit (28 mars 1999 deri 17 qershor 1999) në mbështjellësin e PSRK pp. B80-B84.
- (31) Raportet e ekspertizave mbi armët e zjarrit në mbështjellësin e PSRK pp. B52-B73.
- (32) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto identifikimit (Dëshmitari A) i datës 27 tetor 2009.
- (33) Fotografi e dëshmitarit A dhe viktimës A [REDACTED] B [REDACTED] në mbështjellësin e PSRK p. C247.

- (34) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto identifikimit (Dëshmitari B) i datës 23 tetor 2009.
- (35) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto identifikimit (Dëshmitari B) i datës 01 prill 2010.
- (36) Raport i NjHKL së EULEX-it: Deklaratë nga marrja në pyetje e Dëshmitarit/Viktimës (Dëshmitarët D dhe E) i datës 22 prill 2009.
- (37) Raport lidhur me ftesat e gjykatës të dorëzuara dhe epizodi lidhur me vëllezërit rom, nga C [REDACTED] S [REDACTED] i datës 06 mars 2010.
- (38) Procedurë e foto-identifikimit (Dëshmitari G) i datës 04 mars 2010.
- (39) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto-identifikimit (I [REDACTED] I [REDACTED]) nga J [REDACTED] V [REDACTED] i datës 16 qershor 2010.
- (40) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto-identifikimit (I [REDACTED] I [REDACTED]) nga J [REDACTED] V [REDACTED] i datës 14 qershor 2010.
- (41) Artikuj të gazetave shkruar nga I [REDACTED] I [REDACTED] dhe raportet relevante në mbështjellësin e dosjes të SPRK pp. D245-D253.
- (42) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto-identifikimit (Dëshmitari M) i datës 18 qershor 2010.
- (43) Raport i NjHKL së EULEX-it mbi procedurën e foto-identifikimit (Dëshmitari N) i datës 17 janar 2011.
- (44) Procesverbal i PSRK nga dëgjimi i dëshmiarit gjatë hetimeve paraprake dhe procedura e foto-identifikimit (Dëshmitari N) i datës 02 dhjetor 2010.
- (45) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve (Riza Alija) i datës 23 qershor 2010.
- (46) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve (Riza Alija) i datës 28 korrik 2010.
- (47) Fotot e referuara gjatë intervistës së Riza Aliajt më 28 korrik 2010.
- (48) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve (Sabit Geci) i datës 06 maj 2010.
- (49) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve (Sabit Geci) i datës 10 maj 2010.
- (50) Procesverbal i dëgjimit të dëshmitarit në prokurori (Haki Hajdari) i datës 15 qershor 2010.
- (51) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve në prokurori (Haki Hajdari) i datës 15 dhjetor 2010.

- (52) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve në prokurori (Shaban Hoti) i datës 18 shkurt 2011.
- (53) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit gjatë hetimeve në Prokurori (Sali Rexhepi) datë 15 dhjetor 2010.
- (54) Procesverbal i dëgjimit të të dyshuarit në Prokurori (Sali Rexhepi) datë 13 qershor 2010.
- (55) Kopje të dy urdhrave me shkrim nga komandant P■■■■, datë 19 shkurt 1999 dhe 26 mars 1999 të paraqitur në Gjykatë me datë 12 tetor 2011 (nuk janë siguruar origjinalët).
- (56) Fotografi ku shihet Sali Rexhepi me ushtarë të NATO-s në Cahan, paraqitur në Gjykatë me datë 12 tetor 2011.

IV. BESUESHMËRIA E DËSHMITARIT

47. Trupi Gjykues mori parasysh faktin se ngjarjet e përshkruara kanë ndodhur para më shumë se dhjetë vitesh dhe dëshmitarët ishin të gjithë palë të dëmtuara të cilët kanë dëshmuar për detaje dhe ngjarje të cilat kanë ndodhur në një kohë kur secili po përjetonte traumatizëm të rëndë fizik, mendor dhe emocional. Si e tillë, është thjesht njerëzore dhe logjike se do të ketë disa mospërputhje të vogla mes dëshmive të dëshmitarëve, për shembull, lidhur me datën e saktë të një rrahje apo kohëzgjatja e saktë e një rrahje. Këto mospërputhje të vogla nuk i bëjnë gjithë dëshmitë të pabesueshme. Trupi Gjykues ka vlerësuar me kujdes tregimin e dhënë nga secili dëshmitar dhe dëshmitë mbështetëse dhe provat për këtë tregim, dhe ka gjetur se dëshmitarët ishin të besueshëm me përjashtimet në vijim.

48. Dëshmia e dëshmitarit K është trajtuar me kujdes nga Trupi Gjykues. Ai ka kaluar kohë në kampin e Kukësit dhe atë të Cahanit. Në përgjithësi ai mbështet në një mënyrë praninë e dëshmitarëve të tjerë në kohën dhe vendin që kanë deklaruar ata dëshmitarë të tjerë dhe për përdorim dhune të caktuar. Por, duhet gjithashtu të konstatohet se dëshmitari K nuk pohon ekzistimin e kushteve të ndalimit kaq të rënda apo keqtrajtim siç bëjnë dëshmitarë të tjerë në këtë lëndë. Mund të jetë që në fakt dëshmitari K është trajtuar më mirë se dëshmitarë të tjerë dhe për këtë

arsye ai jep një tregim që është më pak intensiv sesa ai i dhënë nga dëshmitarë të tjerë, apo, mund të jetë që dëshmitari K ishte një dëshmitar ngurrues dhe më evaziv se dëshmitarë të tjerë. Për këtë arsye Trupi Gjykesor arrin në përfundimin se pesha që duhet ti jepet dëshmitarit K është e zvogëluar në masë të madhe. Dëshmia e tij ku ai mbështet dëshmitarë të tjerë merret parasysh. Nuk ka prova të drejtpërdrejta nga dëshmitari K që cilat mund të minojnë rrënjësisht dëshmitarë të tjerë.

V. VLERËSIMI I PROVAVE: Gjetjet Faktike

49. Bazuar në provat e paraqitura gjatë shqyrtimit kryesor, Gjykata konsideron si të vërtetuara faktet të cilat janë detajuar në këtë pjesë. Provat që mbështesin secilin fakt janë inkorporuar në përshkrimin e vetë faktit si dhe të shënuara në fusnotat.
50. Rrethanat e përgjithshme të pranishme në Kosovë në kohën relevante janë përshkruar në detaj më sipër. Për të bërë një përmbledhje, UÇK-ja dhe forcat serbe ishin angazhuar në një konflikt të armatosur të brendshëm dhe ndërkombëtar dhe UÇK-ja kishte vendosur kampe në Kukës dhe Cahan, Shqipëri, të cilët janë përdorur, *inter alia*, për të mbajtur të ndaluar dhe për të marrë në pyetje shqiptarë etnikë nga Kosova të dyshuar për bashkëpunim me forcat serbe.

Kampet e UÇK-së në Kukës, Shqipëri

51. UÇK-ja ka vendosur në Cahan, Shqipëri, një kamp ushtarak ku janë mbajtur të ndaluar civilë. Sali Rexhepi ka qenë i pranishëm dhe ka pasur një rol në kampin e Cahanit. Të ndaluarit civilë kanë arritur në kampin e Cahanit nërrugë dhe mënyra të ndryshme.
52. Dëshmitari I ■■■ I ■■■ ishte mbështetës i LDK-së dhe Ibrahim Rugovës prej fillimit të viteve 1990.²³ Vëllai i tij ishte kryetar i LDK-së në bashkësinë e tyre dhe delegat në Skenderaj.²⁴ Në fillim të prillit 1999, I ■■■ I ■■■ punonte në

²³ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P56.

²⁴ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P92-95; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P67.

Kroaci.²⁵ Familja e I [REDACTED] I [REDACTED] është larguar nga Kosova për në Shqipëri me fillimin e bombardimeve të NATO-s në Kosovë.²⁶ I [REDACTED] ka udhëtuar për në Shqipëri në kërkim të familjes së tij dhe në mbrëmjen e datës 12 prill 1999 ai ka arritur në Krume.²⁷ Në mes të natës, 8-10 persona me uniforma, të maskuar dhe të armatosur me armë kanë trokitur tek ai në derë dhe e kanë informuar se familja e tij ishte duke pritur në një xhami afër.²⁸ Ata kanë shoqëruar I [REDACTED] në xhami ku gjendej Sabit Geci.²⁹ Geci është prezantuar dhe ka deklaruar se ai ishte “shefi i policisë sekrete të UCK-së.”³⁰ Lidhur me I [REDACTED], Sabit Geci ka deklaruar “Kemi personin e duhur sepse ai është mbështetës i Rugovës” dhe “A do të mund të të shpëtojë Rugova tani?”³¹ I [REDACTED] dhe dy dy shqiptarë të Kosovës janë dërguar me makinë nga Sabit Geci dhe Haki Hajdari.³² I [REDACTED] ka parë se aty ishin kazerna ushtarake dhe se aty ishin të pranishëm rreth 100-150 ushtarë të UCK-së.³³

53. Deri më 17 shtator 1990, Dëshmitari M ishte i punësuar si zyrtar i policisë në Sekretariatën për Punë të Brendshme në Prishtinë. Më 17 shtator, së bashku me 100 të punësuar të tjerë, Dëshmitari M dha dorëheqje nga ky post. Më 1999, Dëshmitari M ishte i papunësuar.³⁴ Rreth katër ditë pasi NATO filloi fushatën, ushtria serbe dëboi Dëshmitarin M dhe familjen e tij nga shtëpia e tyre. Fillimisht udhëtuan për në Rozhaje të Malit të Zi, dhe pastaj në fshatin Skallure afër Durrësit të Shqipërisë. Dhjetë ditë më vonë, më apo rreth datës 16 prill 1999, një njeri u erdhi në derë në mbrëmje dhe u prezantua si anëtar i SHIK-ut. Kishte edhe dy persona të tjerë me të duke pritur në veturë. Ky person e informoi Dëshmitarin M se duhet të shkonte me të në Durrës. Dëshmitari M pranoi dhe pasi që hyri në veturën e tyre dhe vetura u nis, ata i thanë se nuk ishin SHIK, por UÇK. Pastaj Dëshmitari M u dërgua në Hotel Drenica.³⁵

25 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P5-6.

26 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P9.

27 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P9-17.

28 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P21-25.

29 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P26-29.

30 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P29, 38-39.

31 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P58-59.

32 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P41-47, 60.

33 I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P60.

34 Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P19-22.

35 Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P1-10.

54. Në Hotel Drenica, Dëshmitari M u mor në pyetje nga një ushtar i UÇK-së, për të cilin më vonë mësoi se ishte Xh [REDACTED] K [REDACTED].³⁶ Gjatë marrjes në pyetje, Xh [REDACTED] K [REDACTED] ishte i armatosur me armë.³⁷ Dëshmitari M u akuzua se është spiun dhe nga ai u kërkuan emrat e bashkëpunëtorëve serbë.³⁸ Ushtarët e UÇK-së konfiskuan patentë shoferin e Dëshmitarit M, letërnjoftimin, unazën, orën dhe paratë e gatshme.³⁹ Pastaj, i prangosur, u dërgua në kampin ushtarak të UÇK-së në Kukës.⁴⁰ Pas disa minutave, UÇK-ja solli edhe një person tjetër të prangosur (Dëshmitarin K) në veturë.⁴¹

55. Dëshmitari K u largua nga Kosova së bashku me familjen e tij dhe disa bashkëfshatarë të tjerë për shkak të konfliktit. Ai arriti në Durres të Shqipërisë më apo rreth datës 30 mars 1999. Atje jetoi në një kamp refugjatësh afër plazhit për rreth 12 ditë.⁴² Dy persona të veshur me rroba civile, të cilët i kishin thënë se janë UÇK, i kishin thënë Dëshmitarit K poashtu se duhej të shkonte me ta për t'u përgjigjur në ca pyetje. Fillimisht ai u soll në Hotel Drenica në Durres për një natë, ku iu shtruan pyetje nga një person që pretendonte të jetë gjykatës hetues.⁴³ Pas kësaj, Dëshmitari K u soll në Kukës ku u mbajt për afërsisht tre ditë.⁴⁴ Dëshmitari K së bashku me Dëshmitarin M u transportuan jashtë kampit në Kukës.⁴⁵

56. Prej Kukësit Dëshmitari K dhe Dëshmitari M fillimisht u dërguan me veturë në Krume. Gjatë udhëtimit, ushtarët e UÇK-së i kishin thënë Dëshmitarit M se do ta vrisnin.⁴⁶ U ndalën shkurt në Krume ku Haki Hajdari, i cili u prezantua si "Komandant Drenica" udhëzoi ushtarët e UÇK-së të dërgonin Dëshmitarin K dhe Dëshmitarin M në Cahan.⁴⁷ Pastaj Dëshmitari K dhe Dëshmitari M u dërguan me

³⁶ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P11-14.

³⁷ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P11-14.

³⁸ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P11-17.

³⁹ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P16.

⁴⁰ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P23-29.

⁴¹ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P30-35.

⁴² Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, Q9-16.

⁴³ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 Maj 2011, Q18-22.

⁴⁴ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 Maj 2011, Q22-24.

⁴⁵ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 Maj 2011, Q24-28.

⁴⁶ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 Maj 2011, Q33.

⁴⁷ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 Maj 2011, Q33.

veturë në kampin e UÇK-së në Cahan.⁴⁸ Ishte kjo më apo rreth datës 17 prill 1999.⁴⁹

57. Dëshmitari N po jetonte në fshatin Lug të komunës së Istogut më 1999.⁵⁰ Ai dhe e shoqja e tij ishin anëtarë të SPS-së, Partisë Socialiste të Serbisë.⁵¹ Dëshmitari N dha dorëheqje nga ky post në mes të prillit të vitit 1999 dhe u largua nga shtëpia e tij së bashku me familjen e tij për shkak se të gjithë shqiptarët e Kosovës po largoheshin nga fshati dhe ai tanimë nuk ndihej më i sigurt.⁵² Familja udhëtoi në Shkoder të Shqipërisë ku qëndruan në një fabrikë duhani dhe pas dhjetë ditëve Dëshmitari N ishte thirrur që të merret në pyetje nga tre ushtarë të UÇK-së.⁵³ Pjesëtarët e UÇK-së e rrahën dhe e pyetën për punësimin e tij dhe anëtarësimin e tij në SPS dhe Dëshmitari N thirri policinë shqiptare, e cila e arrestoi dhe e ndaloi atë për 24 orë.⁵⁴ Me t'u liruar, Dëshmitari N u kthye në fabrikë dhe pas mesnate arritën pjesëtarë të UÇK-së dhe e arrestuan.⁵⁵

58. Fillimisht UÇK-ja dërgoi Dëshmitarin N në stacionin e policisë shqiptare ku u mbajt deri në mëngjes, pastaj në selinë e UÇK-së në Kukës ku u mbajt për disa orë dhe pas kësaj në Krume.⁵⁶ Në Krume, Dëshmitari N ishte rrahur nga tre ushtarë të UÇK-së, të cilët e transportuan deri aty dhe i shtruan pyetje lidhur me familjen e tij dhe pyetën pse nuk ka dhënë dorëheqje nga puna që më parë.⁵⁷ Natën, rreth orës 21:00, Dëshmitari N u transferua në kampin në Cahan.⁵⁸

Kushtet e përgjithshme të jetesës për të ndaluarit në kampin e UÇK-së në Cahan

59. Që të gjithë, Dëshmitari K, Dëshmitari M, Dëshmitari N dhe I ■■■ I ■■■ janë mbajtur në dhomën e njëjtë të ndalimit në kampin në Cahan. I pari që u soll aty ishte I ■■■ I ■■■, i cili mbeti i vetëm në dhomë për shtatë ditët e para.⁵⁹ Pastaj

⁴⁸ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 Maj 2011, Q24-28; Eitness M, Minutes of Main Trial, 19 Maj 2011, Q30-35.

⁴⁹ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 Maj 2011, Q98-100.

⁵⁰ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 Maj 2011, Q1-11.

⁵¹ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 Maj 2011, Q12-17.

⁵² Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 Maj 2011, Q9-11, 22-25.

⁵³ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 Maj 2011, Q26-35.

⁵⁴ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P36-44.

⁵⁵ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P44-52.

⁵⁶ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P44-66.

⁵⁷ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P67-72.

⁵⁸ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P69, 73-77.

⁵⁹ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P124 & 129.

Dëshmitari K dhe Dëshmitari M u sollën në dhomë.⁶⁰ Rreth tre jave më vonë, u soll edhe Dëshmitari N dhe pastaj edhe Dëshmitari O.⁶¹ Derisa këta të ndaluar ishin rregullisht në dhomën e ndalimit, kohë pas kohe u sollën edhe persona të tjerë dhe në një moment, në dhomë ishin deri në 17 persona edhe pse kjo nuk ishte për një kohë të gjatë.⁶²

60. Dhoma ishte e vogël dhe e ngushtë, rreth 2x2.5-2.7 metra me një dritare që shkaktonte mjaft rrymim ajri për shkak të xhamit të thyer.⁶³ Si rezultat i kësaj, brenda në dhomë ishte shumë ftohtë.⁶⁴ Dera gjithnjë ishte e mbyllur me çelës.⁶⁵

61. Në dhomë rridhte aq shumë ujë dhe shi saqë dyshemeja ishte shumë e lagur.⁶⁶ Gjatë tre ditëve të para të Dëshmitarit K në dhomë, dyshemeja ishte aq e lagur saqë të ndaluarit nuk mund të shtriheshin për të fjetur.⁶⁷ Pas kësaj, një shtresë plastmasi u është dhënë të ndaluarve për të vendosur në dysheme.⁶⁸

62. I ■■■ I ■■■ flinte në dysheme të betonuar në dhomën e ndalimit, mbi një sfungjer 1 cm të trashë.⁶⁹ Ai nuk ishte pajisur me asnjë batanije dhe natën mbulohej me xhaketën e tij.⁷⁰ Më vonë, pas ardhjes së të ndaluarve të tjerë, janë sjellë disa batanije.⁷¹ Sidoqoftë, kushtet e fjetjes u përshkruan nga Dëshmitari K si “shumë të rënda.”⁷² Dëshmitari K, Dëshmitari M dhe I ■■■ I ■■■ mblihdeshin së bashku për t’u ngrohur natën, duart e Dëshmitarit K dhe I ■■■ I ■■■ gjithnjë kanë qenë të

60 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P163-164; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P33, 47, 58, 249-250.

61 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P128, 170-171; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P83.

62 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P173-174, 181.

63 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P98, 123, 175-178; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P108-109; Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P35-38, 61; Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, fq.15.

64 Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P61.

65 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P157; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 Maj 2011, P116; Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P110.

66 Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P108-110; Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P109.

67 Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P110-114.

68 Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P110-114.

69 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P153-154.

70 I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P155.

71 Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P108; Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P59 & 65.

72 Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P231.

lidhura.⁷³ Në të vërtetë, duart e I ■■■ I ■■■ kanë qenë të lidhura me njëra-tjetrën për dhjetë ditë.⁷⁴

63. Kishte shumë mospërputhje në mes të dëshmimeve të dëshmitarëve lidhur me çështjen e qasjes në ujë gjatë ndalimit të tyre dhe prandaj nuk është arritur deri te ndonjë përfundim i qartë për këtë çështje. I ■■■ I ■■■ dëshmoi se kur kërkohesh, uji u sillej në dhomën e ndalimit.⁷⁵ Dëshmitari M dëshmoi duke thënë se askush nuk kishte guxim të kërkonte ujë dhe se kishin pak qasje në ujë, i cili merrej nga një burim uji që gjendej afër nevojtores.⁷⁶ Dëshmitari N dëshmoi duke thënë se janë pajisur me ujë në shishe, mirëpo siç duket, ai po thoshte se ky ujë nuk ishte i pijshëm.⁷⁷

64. Ushqimi u sillej kur edhe vetë ushtarët e UÇK-së hanin ushqimin e tyre.⁷⁸

65. Nevojtorja gjendej jashtë dhomës, në fushë dhe kundërmonte mjaft.⁷⁹ Të ndaluarit merrnin leje për të shkuar në nevojtores në mëngjes dhe pasdite.⁸⁰ Mirëpo, nuk kanë pasur mundësi të shkonin në nevojtores rregullisht dhe natën, disa të ndaluar urinonin në shishe plastike.⁸¹ Sipas Dëshmitarit M, të ndaluarit pyetnin “100 herë” që të lejoheshin të shkonin një herë në nevojtores.⁸²

66. Nuk kishte asnjë mundësi që të ndaluarit të laheshin apo pastroheshin.⁸³ I ■■■ I ■■■ ishte rruar vetëm një herë për pesë javë ndalim dhe ishte pastruar vetëm një herë për rreth nëntë javë ndalim.⁸⁴ Dëshmitari K ishte rruar vetëm një herë për tetë javë ndalim.⁸⁵ Të ndaluarit asnjëherë nuk janë pajisur me rrobe të tjera të pastra.⁸⁶

⁷³ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P59-65.

⁷⁴ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P110.

⁷⁵ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P156.

⁷⁶ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P144, 150-152, 191-195.

⁷⁷ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P250-251; Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 25 maj 2011, P169-170.

⁷⁸ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P158-159.

⁷⁹ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P144; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P108.

⁸⁰ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P118.

⁸¹ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P119; Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P66, 111-113, 141.

⁸² Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P190.

⁸³ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P160; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P120.

⁸⁴ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P160.

⁸⁵ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P120-122.

⁸⁶ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P121.

67. Nuk është ofruar asnjë trajtim mjekësor, madje as kur Dëshmitari I ■■■ I ■■■ u lëndua nga rrahjet⁸⁷ edhe pse duhet cekur se Dëshmitari K deklaroi se u janë dhënë barërat sa herë që kanë pasur nevojë.⁸⁸
68. I ■■■ I ■■■ ishte ndaluar për afërsisht nëntë javë, nga 12 prilli deri më 20 qershor 1999.⁸⁹ Dëshmitari K ishte ndaluar për rreth dy muaj.⁹⁰ Dëshmitari M ishte ndaluar në Cahan për rreth gjashtë ditë.⁹¹ Dëshmitari N është ndaluar për mbi një muaj.⁹²

Tortura më 3 maj 1999 e Dëshmitarit N

69. Kur dëshmitari N u soll në kampin e Cahanit, ai iu dorëzua Haki Hajdarit, Sali Rexhepit (i njohur si Sali Berisha) dhe Shaban Hotit dhe atë e dërguan në një bodrum ku ata të gjithë e rrahën dhe morën në pyetje.⁹³ Haki Hajdari, Sali Rexhepi dhe Shaban Hoti së bashku me ushtarë të tjerë të panjohur të UÇK-së i lidhën duart Dëshmitarit N, i larguan çorapet dhe e rrahën në shputa të këmbëve me shkopinj druri derisa ky vuri re se kishte humbur vetëdijen.⁹⁴ Pasi që erdh në vete, e rrahën sërish për rreth një orë.⁹⁵ Gjatë dy episodeve të rrahjeve, UÇK-ja duke përfshirë tre të pandehurit i shtroi pyetje Dëshmitarit N lidhur me punësimin e tij, përfshirjen e tij SDS, detaje për organizatën “Fadofil”, dhe praninë e ushtarakëve serbë në Istog.⁹⁶
70. Pas kësaj rrahjeje dhe marrje në pyetje, Dëshmitari N u soll në dhomën e ndalimit, në kat të dytë ku po mbaheshin I ■■■ I ■■■, Dëshmitari K dhe Dëshmitari O.⁹⁷ Dëshmitari K dhe I ■■■ I ■■■ dëshmuan se Dëshmitari N ishte rrahur para se të

⁸⁷ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P159.

⁸⁸ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P219.

⁸⁹ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P12, 17-26, 122, 232.

⁹⁰ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P78.

⁹¹ Dëshmitari M, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 19 maj 2011, P 73; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P54 & 79; Imer Imeri, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 May 2011, P183.

⁹² Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P156.

⁹³ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P76-83, 134-138.

⁹⁴ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P82-88.

⁹⁵ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P87.

⁹⁶ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P89-99.

⁹⁷ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P117-126.

sillej në dhomën e ndalimit dhe kishte lëndime të dukshme.⁹⁸ I ■■■ I ■■■ ka dëgjuar britmat e Dëshmitarit N para se të sillej ky i fundit në dhomë dhe ishte edhe dëshmitar i vazhdimit të rrahjes së tij derisa u futën në dhomë.⁹⁹ Ushtarët e UÇK-së vetëm lëshuan Dëshmitarin N te këmbët e Imer Imerit dhe Dëshmitarit K.¹⁰⁰ Arsyeja e dhënë për këtë trajtim ishte se Dëshmitari N kishte marrë pjesë në një takim të partisë politike serbe SPS.¹⁰¹

Tortura më 9 maj 1999 e Dëshmitarit N

71. Dëshmitari N konfirmoi se është rrahur për herë të dytë, pra 8-9 ditë pas rrahjes së parë, edhe pse nuk është i sigurt kur saktësisht ka qenë kjo.¹⁰² Ai është dërguar në katin poshtë qelisë së ndalimit dhe është rrahur nga një person që kishte të veshur uniformë të zezë të UÇK-së. Në moment të caktuar, Dëshmitari N duket se sugjeron se personi përgjegjës për rrahjen e tij të dytë ishte një ushtarë femër, por më vonë thotë se ishte ushtar mashkull.¹⁰³ Në këtë rast, Dëshmitari N është rrahur me pushkë druri (apo model të drunjte pushke) derisa dy apo tre ushtarë të tjerë të UÇK-së qëndronin duke shikuar.¹⁰⁴

72. Pas dhënies së kësaj dëshmie, Dëshmitari N u ballafaqua nga prokurori me deklaratën e tij të mëparshme dhënë prokurorit më 10-16 mars 2010, ku kishte deklaruar se është rrahur nga një njeri me uniformë të zezë UÇK-je me një copë druri që i ngjasonte një pushke dhe se Sali Rexhepi, Shaban Hoti dhe një person i tretë, i panjohur ishin të pranishëm duke i bërë atij pyetje pyetje derisa po rrahej.¹⁰⁵ Prokurori poashtu ballafaqoi Dëshmitarin me një paragraf nga deklarata e tij e mëparshme dhënë prokurorit më 2 dhjetor 2010, ku lidhur me rrahjen e dytë ai ka thënë, “kësaj radhe, më rrahu një person i panjohur. Por më kujtohet që Sali Berisha dhe Shaban Hoti ishin të pranishëm dhe më shtronin pyetje derisa ky tjetri

⁹⁸ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P83-84; Imer Imeri, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P170-172, 196-200.

⁹⁹ I ■■■ I ■■■, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P170-172, 196-200.

¹⁰⁰ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P83-84.

¹⁰¹ Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P84-86.

¹⁰² Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P158 -162; Procesverbali i Dëgjimit të Dëshmitarit 10-16 mars 2010, p28.

¹⁰³ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P159-160, 163.

¹⁰⁴ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P158-167.

¹⁰⁵ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P168; Procesverbali i Dëgjimit të Dëshmitarit, 10-16 mars 2010, p28.

më rrihte.” Në këto paragrafë, Dëshmitari N mohon të ketë parë Haki Drenicën (Haki Hajdarin) gjatë rrahjes së dytë.¹⁰⁶ Në përgjigje ndaj këtij ballafaqimi, Dëshmitari N u përgjigj duke thënë se i kujtohen që të dy rastet kur është rrahur dhe se në rastin e dytë, Sali Berisha, Shaban Hoti dhe Haki Drenica ishin të pranishëm, por nuk qëndruan për të parë rrahjen, vetëm erdhën dhe shkuan.¹⁰⁷ Me t’u ballafaquar akoma më shumë nga ana e prokurorit lidhur me çështjen se cilët ishin të pranishëm, kishte kundërshtime në mes të deklaratës së mëparshme dhe dëshminë të dhënë me gojë gjatë shqyrtimit kryesor lidhur me çështjen se a e ka parë Dëshmitari N Haki Drenicën gjatë kësaj rrahjeje, Dëshmitari N u përgjigj se “më kujtohet mirë se kam qenë i rrahur keq, jam tmerruar dhe thjeshtë nuk dua ta rikujtoj”¹⁰⁸ dhe “i pashë këta dy [duke iu referuar Sali Rexhepit dhe Shaban Hotit] në dhomë, por ishte shumë errësirë dhe nuk kam mundur të përcaktoj me saktësi kush ishte personi tjetër.”¹⁰⁹

73. Pastaj Dëshmitari N vazhdoi të japë një përshkrim të detalizuar të rrahjes që iu nënshtrua ai, përfshirë rrahjen nëpër këmbë, marrjes në pyetje gjatë rrahjes dhe si pasojë e rrahjes, e lëshoi këmbë dhe është dashur të ekzaminohej nga mjeku, kishte dhimbje dhe enjtje në fytyrë dhe kishte ngjyrën “bojë e kaltër shkrimi”.¹¹⁰ Duhet vënë re se në asnjë fazë të procedurës, Dëshmitari N nuk sugjeron se ndonjëherë ka qenë i pranishëm ndonjë dëshmitar tjetër i rrahjes së dytë.

74. Për shkak të deklaratave jokoherente dhe konfuze lidhur me detalet e asaj që ndodhi në këtë rast, provat përcaktojnë vetëm se Dëshmitari N vërtetë i është nënshtruar edhe një rrahjeje tjetër më apo rreth 9 maj 1999. Mirëpo, nuk mund të bëhet ndonjë gjetje tjetër faktike sa i përket këtij incidenti, si për shembull, kush ka qenë i pranishëm, kush kreu rrahjen dhe a e morri dikush në pyetje Dëshmitarin N gjatë rrahjes, dhe nëse po, atëherë kush.

“Gjykimi” i I ■■■ dhe Dëshmitarit N

¹⁰⁶ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P168; Procesverbali i Dëgjimit të Dëshmitarit, 02 dhjetor 2010, fq4.

¹⁰⁷ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P168.

¹⁰⁸ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P169.

¹⁰⁹ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P171.

¹¹⁰ Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P172-179.

75. Rreth datës 20 maj 1999, I ■■■ I ■■■ i është treguar një akuzë me shkrim nga anëtari i UÇK-së Sali Rexhepi (i njohur si “Sali Berisha”). Akuza shkruante si në vijim “adhurues i Kryetarit Rugova, personit që organizon përqindjen (shënim i përkthyesit: si në origjinal) falas për Kosovën. Shok i A ■■■ K ■■■, i cili po vriste në Tiranë, vëllai i H ■■■ I ■■■, udhëheqës të LDK-së, dhe shok i shtatë vëllezërve.”¹¹¹ Dëshmitari N u akuzua se kishte refuzuar të dorëzonte armët e tij personale, se kishte pranuar regjimin serb dhe se gruaja i tij ishte anëtare e partisë politike LDK.¹¹² Pastaj I ■■■ I ■■■ dhe Dëshmitari N u dërguan nga Haki Hajdari dhe Sali Rexhepi në një gjykatë në Kukës dhe u vendosën në dhoma të ndryshme.¹¹³

76. Një gjykatës foli me secilin person individualisht. Ai erdhi në dhomë ku ishte I ■■■ I ■■■, lexoi akuzën e shkruar kundër tij dhe pastaj e diskutoi me I ■■■.¹¹⁴ Pasi I ■■■ përgjigjet në pyetje të ndryshme, gjykatësi deklaroi “sa i përket meje, ti je i lirë”.¹¹⁵ Gjykatësi foli po ashtu me Dëshmitarin N rreth akuzave të depozituara kundër tij, dhe më vonë informoi Dëshmitarin N se ishte i lirë dhe duhej të lirohej nga UÇK.¹¹⁶

77. Kur Haki Hajdari dhe Sali Rexhepi erdhën të marrin I ■■■ I ■■■ dhe Dëshmitarin N, atyre u tha një oficer i policisë në gjykatë se I ■■■ dhe Dëshmitari N do të lirohen.¹¹⁷ Haki Hajdari ishte i paqetë dhe vendosi të mos liroi I ■■■ I ■■■ dhe Dëshmitarin N, por të kthej ata pas në kampin e UÇK-së në Cahan.¹¹⁸ Gjatë udhëtimit nga Kukësi prapa në Cahan, I ■■■ I ■■■ dhe Dëshmitari N të dy kishin duart e lidhura.¹¹⁹ Kur I ■■■ I ■■■ dhe Dëshmitari

¹¹¹ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 Maj 2011, Q209-210.

¹¹² Dëshmitari N, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 23 Maj 2011, Q222-226.

¹¹³ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 Maj 2011, Q209-Q213.

¹¹⁴ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P213-214

¹¹⁵ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P214,

¹¹⁶ Dëshmitari N, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P227-230; Imer Imeri, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P214.

¹¹⁷ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P214-215; Dëshmitari N, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P233.

¹¹⁸ I ■■■ I ■■■ Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P214-216; Dëshmitari N, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P231-234.

¹¹⁹ Dëshmitari N, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P235.

N u kthyen në dhomën e ndalimit, Dëshmitari K ishte liruar shumë sepse Riza Alija i kishte thënë atij se UÇK kishte ekzekutuar ata.¹²⁰

Identifikimi i Sali Rexhepit si “Sali Berisha”

78. Gjatë shqyrtimit kryesor, dëshmitarët iu drejtuan Sali Rexhepit me nofkën “Sali Berisha”. Sali Rexhepi në mënyrë specifike mohoi të ketë qenë i njohur me këtë nofkë kur iu morën të dhënat personale nga Gjykata me 05 maj 2011. Megjithatë, identiteti i tij është vërtetuar me anë të provave.
79. I [REDACTED] I [REDACTED] gjatë seancave të shqyrtimit kryesor me 04 dhe 05 maj 2011 identifikoi në sallë të gjyqit Sali Rexhepin si “Komandant Sali Berisha”¹²¹. Sipas I [REDACTED], Sali Rexhepi ishte komandanti përgjegjës i burgut në kampin e Cahanit,¹²² dhe kur nuk ishte i pranishëm Haki Hajdari, Sali Rexhepi ishte përgjegjës i kazermës.¹²³
80. Dëshmitari K ka dëshmuar se në kampin e Cahanit ai ka njohur vetëm emrin “Sali Berisha” dhe jo “Sali Rexhepi”.¹²⁴ Sali Berisha ishte përgjegjës për të ndaluarit, për shembull të shoqërojë ata në nevojtoje.¹²⁵ Dëshmitari K ishte i paqartë rreth asaj nëse Sali Berisha mbante gradën e komandantit apo ku bënte pjesë në hierarkinë e UÇK-së. Megjithatë, ai ka perceptuar se Sali Berisha ishte më i rëndësishëm se “Komandant Hoxha” [Riza Alija]¹²⁶ dhe ka parë se ai mund të ushtronte ndikim pozitiv në sjelljen e Alijajt kur ai keqtrajtoje të ndaluarit.¹²⁷
81. Po ashtu në dëshminë e tij Dëshmitari N e përmend “Sali Berisha”, të cilin e përshkruan si të shëndoshë, më të gjatë dhe më të madh se ai dhe me mustaqe. Dëshmitari N në një rreshtim fotografik në Zyrën e Prokurorit Publik me 02

¹²⁰ I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P218-219.

¹²¹ I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P266-268; procesverbal i Shqyrtimit Kryesor 05 maj 2011, P163-164.

¹²² I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P237-241.

¹²³ I [REDACTED] I [REDACTED], Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, P260.

¹²⁴ Dëshmitari K, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P4 dhe 101.

¹²⁵ Dëshmitari K, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P209-211.

¹²⁶ Dëshmitari K, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P102.

¹²⁷ Dëshmitari K, Procesverbal i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P104-107.

dhjetor 2010 identifikoi Sali Rexhepin si “Sali Berisha”.¹²⁸ Dëshmitari N ka mësuar nga të ndaluarit tjerë dhe nga ushtarët e UÇK-së se “Sali Berisha” ishte mësues në fshatin Dushkajë në Komunën e Gjakovës.¹²⁹ Sali Rexhepi konfirmoi në gjykatë se ai është mësues në Gjakovë.¹³⁰ Sipas Dëshmitarit N, Sali Rexhepi, Shaban Hoti, “Hoxha” dhe Haki Hajdari ishin përgjegjës për kampin e Cahanit, megjithëse ai nuk mund të përshkruante hierarkinë në mes këtyre personave.¹³¹

VI. PËRGJEGJËSIA PENALE INDIVIDUALE

82. Sali Rexhepi akuzohet me tri pika të Krimeve të Luftës kundër Popullatës Civile lidhur me ngjarjet që kanë ndodhur në kampin e Cahanit të cilat janë treguar më hollësisht në të gjeturat faktike më lartë.
83. Siç shpjegohet në pjesën II – Kompetencat e Gjykatës dhe Cilësimi i Veprës më lartë, parakushtet për përfshirjen e Konventave të Gjenevës dhe Protokollit Shtesë II janë vërtetuar dhe nuk do të përsëritën këtu. Neni 3 i Përbashkët siguron mbrojtje për “personat që nuk kanë marr pjesë aktivisht në armiqësi”. Dëshmitë vërtetojnë se Dëshmitarët K, M, N dhe I ■■■ I ■■■ kanë qenë të gjithë civilë në kohën kur ata janë arrestuar dhe ndaluar nga UÇK-ja. Baza për ndalim të tillë lidhej me pozitën e tyre të perceptuar si “spiun” ose “bashkëpunëtorë Serb” mirëpo nuk është paraqitur ndonjë provë për të vërtetuar se ndonjëri nga dëshmitarët ka marrë pjesë aktivisht në konfliktin në zhvillim. Më saktë, këto ishin pretendime të paqarta, të paqëndrueshme dhe të pamjaftueshme që përbëjnë jo më shumë se thënie të paprovuara nga ana e UÇK-së të përdorura si justifikim për ndalimin dhe keqtrajtimin e dëshmitarëve. Fakti se ndonjë person dëshmitarë ka mundur të ketë fqinjë apo shokë nga etniciteti Serb para vitit 1999, apo mund të ketë qëndruar i punësuar si shërbyes civil për një periudhë kohore më të gjatë se Shqiptarët tjerë nga Kosova, nuk përbën dëshmi për pjesëmarrje në konflikt dhe padyshim nuk e zhvesh pozitën e personit të mbrojtur sipas Konventave të Gjenevës.

¹²⁸ Procesverbal i PSRK-së i Dëgjimit të Dëshmitarit në Hetim Paraprak dhe Procedurën e Foto Identifikimit (Dëshmitari N), i datës 02 Dhjetor 2010.

¹²⁹ Dëshmitari N, Procesverbal I Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P105-107, 116.

¹³⁰ Procesverbal I Shqyrtimit Kryesor, 04 maj 2011, F. 3.

¹³¹ Dëshmitari N, Procesverbal I Shqyrtimit Kryesor, 23 maj 2011, P205-211.

Akuza 1 – Trajtimi Çnjerëzor i të Ndaluarve (Kushtet e Jetesës)

84. Aktakuza ngarkon Sali Rexhepin (Akuza 1) me kryerjen e krimeve të luftës me anë të trajtimit çnjerëzor të civilëve të ndaluar në kampin e Cahanit për sa i përket kushteve të jetesës gjatë ndalimit të tyre. Ai akuzohet si bashkëkryerës, së bashku me ushtarë tjerë të UÇK-së, në cilësinë e tij si pjesëtarë i UÇK-së me pozitë komanduese.

85. TPNJ ka përcaktuar trajtimin çnjerëzor si

“veprim apo mosveprim i qëllimshëm, ai është një veprim i cili, i vlerësuar objektivisht, është i qëllimshëm dhe i rastësishëm, i cili shkakton dëm mendor apo vuajtje fizike apo lëndim apo përbën sulm të rëndë të dinjitetit njerëzor [...]. Për këtë arsye, trajtimi çnjerëzor është trajtim i qëllimshëm i cili nuk përputhet me parimet themelore të njerëzimit, dhe formon ombrellën nën të cilën bie pjesa e mbetur e listës së “shkeljeve të rënda” në Konventat e Gjenezës. Për këtë arsye, aktet të cilat karakterizohen në Konventat dhe Komentaret si çnjerëzore, ose të cilat nuk përputhen me parimet e njerëzimit, përbëjnë shembuj të veprimeve të cilat mund të karakterizohen si trajtim çnjerëzor.”¹³²

Trajtimi çnjerëzor mund të manifestohet në një numër të pafund mënyrash, kufizuar vetëm nga imagjinata e errët e njerëzimit. Një mënyrë e tillë e trajtimit çnjerëzor është dhe kushtet e jetesës ku janë detyruar të vuajnë personat e ndaluar. Për të përcaktuar nëse kushtet e jetesës janë aq të këqija sa të përbëjnë trajtim çnjerëzor duhet të analizohen edhe karakteristikat konkrete të ndalimit edhe vuajtjet psikike dhe mendore që ka pësuar personi i ndaluar. Kushtet e jetesës së ndalimit duhet të jenë “të tilla që të shkaktojnë të ndaluarve vuajtje të rënda psikike dhe fizike” dhe në këtë mënyrë përbëjnë “sulm të rëndë ndaj dinjitetit të të ndaluarve”.¹³³ Për më tepër, periudha kohore gjatë të cilës këto kushte janë mbajtur pa ndonjë përmirësim mund të jetë tregues se ato janë imponuar qëllimisht.¹³⁴

86. Dëshmitë vërtetojnë se kushtet në kampin e Cahanit ishin të rënda, ndonëse shumë më pak se sa ato në kampin e drejtuar nga UÇK në Kukës.¹³⁵ Një

¹³² TPNJ, Aktgjykimi nga Gjykimi *Celebici*, (*Delalic et al.*) 16 Nëntor 1998, par. 543.

¹³³ TPNJ, *Limaj et al*, Aktgjykimi nga Trupi Gjykses, 30 nëntor 2005, par 289.

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ Gjetjet faktike lidhur me kushtet dhe ngjarjet që kanë ndodhur në kampin e UÇK-së në Kukës, Shqipëri, janë dhënë në aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut në Mitrovicë, P nr. 45/2010 ndaj Sabit Gecit, Riza Aliajt, Haki Hajdarit dhe Shaban Hotit, të datës 29 korrik 2011. Kjo informatë nuk

numër dëshmitarësh treguan se kushtet në të cilat janë mbajtur, në veçanti sa i përket ushqimit, nuk ishin aq ndryshe në mënyrë domethënëse nga ato që ishin në Cahan duke përfshirë ushtarët. Nuk ka dëshmi të humbjes së madhe të peshës apo shenja tjera të humbjes të atilla siç ishin për ata të ndaluar në kampin e Cahanit. Faktorë kryesorë të pakënaqësisë ishte fakti i ndalimit *per se* dhe frika e vazhdueshme nga rrahjet tjera se sa kushtet e jetesës.

87. Trupi Gjykses konsideron se nuk ka prova të mjaftueshme për të cilësuar kushtet në Cahan si trajtim çnjerëzor brenda përkufizimit të krimeve të luftës dhe liron Sali Rexhepin nga Akuza 1 e Krimeve të Luftës.

Pika 2 e akuzës – Tortura e Dëshmitarit N më datë 03 maj 1999

88. Pika 2 e akuzës akuzon Sali Rexhepin me kryerjen e një krimi lufte në bashkëkryerje me Haki Hajdarin dhe Shaban Hotin për torturën e ushtruar ndaj Dëshmitarit N rreth datës 03 maj 1999 në kampin e Cahanit.
89. Çështjet e aplikimit të përgjithshëm të cilat janë përcaktuar tashmë në pikën 1 të akuzës nuk do të përsëriten këtu dhe do të vazhdojmë.
90. Konventa e KB kundër Torturës përcakton torturën si
“çdo veprim me anë të të cilit shkaktohet dhimbje apo vuajtje e madhe fizike apo mendore një personi me qëllim për të siguruar nga ai apo një person i tretë informacion apo pranim, duke ndëshkuar atë për një akt që ka kryer ai apo një person i tretë apo të cilin dyshohen se kanë kryer, apo duke frikësuar apo detyruar atë apo një person të tretë, apo për çdo lloj arsye bazuar në diskriminim të çdo lloj natyre, kur një dhimbje apo vuajtje e tillë është shkaktuar apo nxitur nga apo me lejen ose dijeninë e një zyrtari publik apo një personi tjetër i cili vepron në cilësinë zyrtare.”¹³⁶
91. Provat kanë vërtetuar se Dëshmitari N është rrahur keq kur ka arritur në kampin e Cahanit më apo rreth datës 03 maj 1999 dhe se rrahja ishte kryer nga Sali Rexhepi, Haki Hajdari dhe Shaban Hoti. Rrahja ka shkaktuar dhimbje të madhe dhe vuajtje, dhe si pasojë e kësaj Dëshmitari N ka bërë titur dhe ka

është përsëritur në këtë aktgjykim të shkruar, pasi I pandehuri Sali Rexhepi nuk është akuzuar me ndonjë vepër penale për sa i përket kampit të Kukësit.

¹³⁶ Neni 1.

humbur ndjenjat. Gjatë kësaj rrahje, Dëshmitari N ishte marrë pyetje mbi punësimin e tij, përfshirjen e tij SDS, detaje mbi organizatën “Fadofil”, dhe praninë e ushtarakëve serbë në Istok. Pra, qëllimi i rrahjes dhe marrjes në pyetje ishte edhe sigurimi i informatave nga Dëshmitari N dhe ndëshkimi i tij për përfshirjen e perceptuar të tij në organizatat dhe entitetet serbe. Në atë kohë, Sali Rexhepi, ashtu si dhe Haki Hajdari dhe Shaban Hoti, kanë vepruar në cilësi zyrtare si anëtarë të UÇK-së.

92. Trupi Gjykses konsideron se Sali Rexhepi ka kryer në bashkëpunim, dhe është penalisht përgjegjës për, pika 2 e akuzës Krime lufte kundër Popullatës Civile për shkak të pjesëmarrjes së tij në rrahjen dhe marrjen në pyetje të Dëshmitarit N rreth datës 03 maj 1999 e cila përbën aktin e torturës.

Pika 3 e Akuzës – Tortura e Dëshmitarit N më datë 09 maj 1999

93. Pika 3 e Aktakuzës ngarkon Sali Rexhepin me kryerjen e një krimi lufte në bashkëkryerje me Shaban Hotin duke torturuar Dëshmitarin N rreth datës 09 maj 1999 në kampin e Cahanit.
94. Ndonëse provat vërtetojnë se ka ndodhur kjo rrahje shtesë e Dëshmitarit, dëshmia e dhënë nga Dëshmitari N ishte e hutuar dhe e pasigurt, në veçanti përse i përket pranisë dhe rolit të pretenduar të Sali Rexhepit. Ndërkohë që ka disa prova të cilat mbështesin pretendimet e ngritura në Pikën 2 të Akuzës, tërësia e provave mbi këtë akuzë, si dhe fakti që edhe dëshmitari ishte i pasigurt përse i përket pranisë dhe rolit të Rexhepit, dhe mungesa e fakteve të tjera mbështetës bën që Trupi Gjykses të mos mund të gjejë penalisht përgjegjës Sali Rexhepin.
95. Për shkak të pamjaftueshmërisë së provave, Trupi Gjykses liron Sali Rexhepin nga Pika 3 e Akuzës.

VII. KËRKESAT E REFUZUARA

96. Në pajtim me Nenin. 397 paragrafi (7) KPPK, në vijim është lista e kërkesave të cilat janë refuzuar gjatë zhvillimit të shqyrtimit kryesor:

97. Më datë 16 maj 2011, Trupi Gjykses refuzoi kërkesën e Avokatit Mbrojtës Haxhi Millaku për një ekspertizë të shkrimit të dorës për të ekzaminuar nënshkrimet në deklaratat e mëparshme të Dëshmitarit K. Trupi Gjykses gjeti se nuk ka baza për një ekspertizë të tillë sepse nënshkrimet në fjalë nuk rezultuan të jenë ato të Dëshmitarit por të Prokurorit..

98. Më datë 16 maj 2011, Avokati Mbrojtës Haxhi Millaku veproi në drejtim të shpalljes së deklaratës së mëparshme të Dëshmitarit K, të datës 21 prill 2010, si të papranueshme. Z. Millaku kundërshtoi deklaratat për faktin se as versioni anglisht dhe as ai shqip nuk ishin nënshkruar nga Dëshmitari. Kjo pikë u ngrit nga Z. Millaku pasi Prokuroria kishte përfunduar marrjen në pyetje të drejtpërdrejtë të Dëshmitarit gjatë së cilës Dëshmitari ishte ballafaquar shumë herë me deklaratat që ai kishte dhënë më datë 21 prill 2010. Në asnjë moment, gjatë ballafaqimeve të bëra nga Prokurori me Dëshmitarin K mbi deklaratën e tij të mëparshme asnjë palë nuk ka kundërshtuar pranueshmërinë e deklaratës. Qëndrimi i Prokurorisë është se çështja e pranueshmërisë duhej të ishte ngritur para dëshmisë kryesore të Dëshmitarit. Duke qëndruar në heshtje mbi këtë çështje, edhe para marrjes të drejtpërdrejtë në pyetje dhe gjatë dëshmisë kur Dëshmitari në mënyrë të përsëritur me deklaratën e mëparshme, Mbrojtja në mënyrë të nënkuptuar ka pranuar pranueshmërinë e dokumentit. Në pajtim me deklaratën e Kryetarit të Trupit Gjykses më datë 16 maj 2011, faqe 35, i është dhënë dëshmisë nën betim në Gjykatë, dhe nuk është marrë shpjegim apo nuk i është dhënë peshë pjesëve të deklaratës së panënshkruar të cilat nuk u përsëritën shprehimisht dhe të cilat u pranuan nga Dëshmitari si të vërteta gjatë dëshmisë së dhënë nën betim.

VIII. DËNIMI

98. Kur cakton një dënim penal, Trupi Gjykses duhet të marrë parasysh edhe qëllimin e përgjithshmit të dënimit për të parandaluar të tjerët nga kryerja e aktivitetit kriminal, dhe qëllimit të veçantë për të parandaluar kryerësin nga ri-kryerja dhe lehtësuar rehabilitimin.¹³⁷

¹³⁷ Nenet 34 & 64 KPK.

99. Gjatë përcaktimit të dënimit, Trupi Gjykses duhet të përcaktojë të gjithë faktorët lehtësues dhe rëndues.¹³⁸
100. Përsa i përket Sali Rexhepit, Trupi Gjykses ka gjetur si rrethana rënduese faktorët si në vijim: përdorimin nga ana e tij të një shkopi druri dhe dhunën e tepërt të paarsyeshme gjatë rrahjes së Dëshmitarit N gjatë incidentit të datës 03 maj 1999 dhe efektin e këtij keqtrajtimi në shëndetin fizik dhe mendor të Dëshmitarit N.
101. Si rrethanë lehtësuese Trupi Gjykses ka konsideruar gjendjen shëndetësore aktuale të të pandehurit dhe faktin se Dëshmitari K, Dëshmitari N dhe I ■■■ I ■■■ kanë identifikuar Sali Rexhepin si person që ka treguar një sjellje më njerëzore dhe pozitive ndaj të ndaluarve në kamp sesa ushtarët e tjerë të UÇK-së.¹³⁹
102. Sali Rexhepi është dënuar për një akuzë të Krime Luftë kundër Popullatës Civile, në pajtim me Nenin 142, KP, RSFJ. Kodi Penal i RSFJ-së parasheh një dënim minimal prej pesë vjetësh burgim dhe dënim maksimal me vdekje për këtë veprë penale. Dënimi me vdekje u hoq më vonë në Kosovë dhe u zëvendësua me burgim prej dyzet vjetësh.¹⁴⁰
103. Trupi Gjykses caktoi dënimin prej pesë vjetësh burgim bazuar në kontekstin dhe rrethanat për veprën penale individuale dhe në rrethanat rënduese dhe lehtësuese të listuara më lart.

IX. KËRKESA PËR DËMSHPËRBLIM

104. Gjatë procedurës penale, Dëshmitari N, si Palë e Dëmtuar, ka parashtruar një kërkesë për dëmshpërblim për lëndimet e pësuar gjatë ndalimit të tij të paligjshëm dhe rrahjeve në kampin e UÇK-së në Cahan. Ai vuan akoma nga sëmundje fizike dhe lëndim permanent. Si dokumente mbështetëse, ai ka

¹³⁸ nenet 64 para (1) KPK.

¹³⁹ Shih See I ■■■ I ■■■, Procesverbali I Shqyrtimit Kryesor, 05 maj 2011, P 168; Dëshmitari K, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 16 maj 2011, P103-107, 233; Dëshmitari N, Procesverbali i Shqyrtimit Kryesor, 25 maj 2011, P155-157, 171-173.

¹⁴⁰ Rregullorja e UNMIK-ut 1999/24, 12 dhjetor 1999; Rregullorja e UNMIK-ut 2000/59 e cila ndryshon Rregulloren Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24, 27 tetor 2000.

parashtruar kopje të shtatë rekomandimeve mjekësore për t' u vizituar tek mjekët specialistë si dhe një recetë lëshuar nga një specialist.

105. 278. Dokumentet e parashtruara së bashku me kërkesën për dëmshpërblim kanë pajisur në mënyrë të pamjaftueshme me informata Trupin Gjykses për të qenë në gjendje të përcaktojë se në çfarë niveli janë të përligjshme lëndimi, dhimbja dhe shuma financiare që kërkohet në dëmshpërblim. Padia vetë nuk përmban ndonjë shumë monetare harxhuar për shpenzime mjekësore dhe nuk përmban ndonjë shumë e cila kërkohet për dhimbje dhe vuajtje mendore dhe psikologjike. Nuk është parashtruar asnjë faturë apo dokumentacion mbi shpenzimet e bëra për shërbime mjekësore. Për të përcaktuar kërkesën për dëmshpërblim do të ishin dashur kërkime të tjera të rëndësishme dhe kjo do të kishte rezultuar në vonesën e procedurës penale.

106. 279. Për këtë arsye Trupi Gjykses udhëzon Palën e Dëmtuar, Dëshmitarin N që të parashtojë padi ligjore të veçantë në procedurë civile për kërkesën e tij për dëmshpërblim, në pajtim me Nenin 112(2) KKKP.

X. SHPENZIMET

107. Meqënëse është dënuar, Sali Rexhepi duhet të kompensojë pjesën e tyre të shpenzimeve të procedurës penale në pajtim me nenin 102(1) KPPK, me përjashtim të shpenzimeve të përkthimit me gojë dhe shkrim. Pjesa e e e shpenzimeve që duhet të paguhet nga ai është përcaktuar në shumën prej 500.00 eurosh.

Gjykata e Qarkut Mitrovicë P. nr. 45/2010

Përpyluar në gjuhën angleze, gjuhë e autorizuar.

Tara Khan
Proces-mbajtëse

Jonathan Welford-Carroll
Kryetari i Trupit Gjykses

Xhevdet Abazi
Anëtar i Trupit Gjykses

Caroline Charpentier
Anëtar i Trupit Gjykses

Mjet ligjor:

Personat e autorizuar mund të ushtrojnë ankesë me shkrim kundër këtij akt-gjykimi pranë Gjykatës Supreme të Kosovës përmes Gjykatës së Qarkut Mitrovica brenda pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga data e pranimi të kopjes së akt-gjykimit, në pajtim me nenin 398(1), KPPK.